

Кадафі. І Сямашка

Фотарэпартаж
Юліі Дарашкевіч.

Старонка 8

Вяртаньне ў «Восень патрыярха»

Старонкі, на якіх распавядаецца пра маленькага сына патрыярха, выклікаюць асацыяцыі. Піша Валянцін Тарас.

Старонка 9

Мядзьведзікі

Пра забыты брэнд нашага краю піша Алесь Белы.

Старонка 12

У НУМАРЫ

Сынэкура для Батуры

Кіраўніка Магілёўшчыны забралі ў Менск. **Старонка 3.**

Зьмена ў БДУ

Замест Стражава прыйшоў чалавек Рубінава. **Старонка 3.**

Дзяды адны

Паўтары тысячы чалавек сабраліся ў Курапатах на Дзень памінаньня продкаў. Яны ішлі туды двума шэсьцямі, што так і ня здолелі злучыцца. Толькі кветкі леглі пад адны крыжы, на адны ямы. У абодвух шэсьцях ішлі пераважна маладыя людзі. **Старонка 6.**

Усе чакалі яднаньня

Лідэры КХП БНФ і ПБНФ аднолькава паказалі сябе непрыгожа, ня здолеўшы дамовіцца пра адзінае шэсьце на Дзяды. Піша Барыс Тумар. **Старонка 5.**

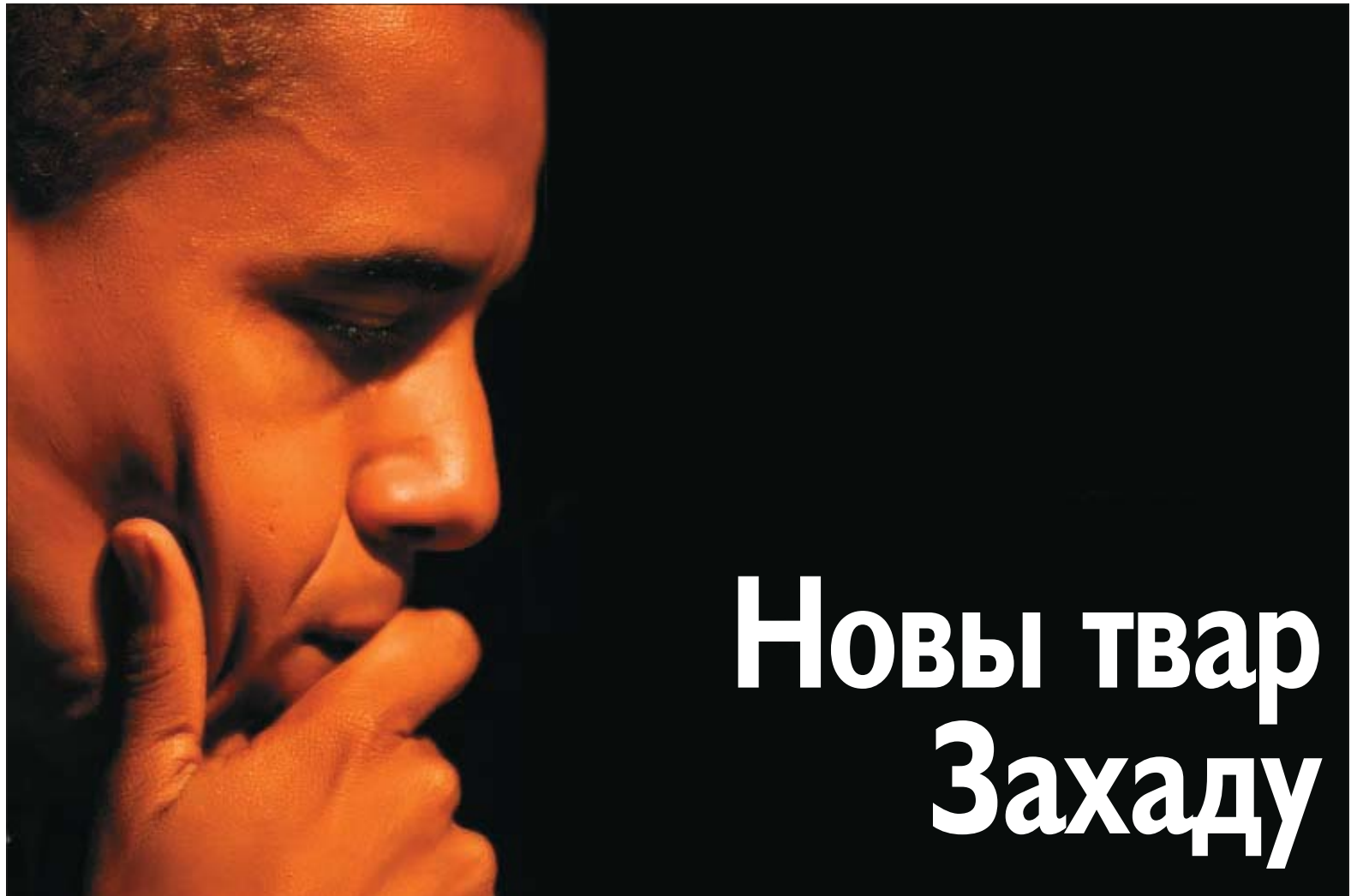
Сьцяпанаўна, чаду!

Канцэрт мэтал-гурту Rage з сымфанічным аркестрам быў самы хатні, які толькі можна ўявіць. Піша Павал Касцюкевіч. **Старонка 11.**

«НН» і ARCHE ў Маладэчне

9 лістапада (нядзеля) у Маладэчне (вул. Чыстая, 26) адбудзецца прэзэнтацыя Збору твораў Адама Станкевіча «3 Богам да Беларусі» і «літоўскага» нумару ARCHE з удзелам Валера Булгакава, Андрэя Дынька і гісторыка Алеся Пашкевіча.

Пачатак а 16.00.

Новы твар Захаду

Амэрыканцы нагледзелі сабе першага чорнага прэзыдэнта.

Хто б як да Абама ні ставіўся, гэта новая эра.

Лёс чалавечтва, атамны чамаданчык і рычагі сусьветнай фінансавай сыстэмы трапілі ў рукі Барака Хусэйна, апошнія расавыя бар'еры ўпалі. 50 гадоў таму, на нашай памяці, чорныя ня мелі поўных правоў. Дый ня толькі яны — яшчэ зусім

нядаўна ў большай частцы сьвету палітычных правоў, права кіраваць і вырашаць законы ўласнасьці ня мелі таксама жанчыны. На тым самым гістарычным прамежку адбылася і вялікая дэкалінізацыя: мала хто сёньня задумваецца, што ў Беларусі тутэйшых пачалі прызначаць на галоўныя кіраўнічыя пасады толькі 50 гадоў таму, і толькі 17 гадоў таму беларусы пачалі самі выбіраць свае ўрады.

Абама — гэта амэрыканскі вынік усясьветнае перамены спосабаў фармаваньня палітычных элітаў і эмансывацыі расавых меншасьцяў.

Як абраньне Абама адаб'ецца на сьвеце і на Беларусі? **Старонка 2.**

Барак Абама і новая амэрыканская мара. **Старонка 10.**

Дэфіцыт валюты нарастае

Таму Нацбанк раіць працаваць з рублём.

Айчыннымі банкі атрымалі заданьне Нацбанку завезьці ў краіну наяўныя даляры ЗША, каб задаволіць попыт на ўнутраным рынку, паведаміла газета «Белорусы и рынок». А пакуль попыт на валюту як з боку суб'ектаў гаспадараньня, так і з боку насельніцтва, задавальняецца за кошт золатавалютнага рэзэрву (ЗВР). Паводле старшыні Нацбанку Пятра Пракаповіча, складанасьці на валютным рынку

ўзьніклі ад таго, што замежныя пакупнікі пачалі затрымлівацца з разьлікам зь беларускімі вытворцамі. Зь ягоных словаў, папоўніць рэзэрвы дапаможа расейскі крэдыт. Дый МВФ дапамогу паабяцаў. Акрамя таго, папоўніць рэзэрвы плянуецца за кошт продажу кантрольных пакетаў «Белпрамбудбанку» і «Белінвэстбанку».

Што датычыць шараговых грамадзянаў, то ім старшыня Нацбанку ня раіць сьпяшацца набываць валюту. «Лепей працаваць зь беларускім рублём», — аптымістычна заявіў галоў-

ны банкір.

Пракаповіч супакоіў — прагнозы пра курс нацыянальнай валюты да даляра ЗША ня зьмяняцца, на канец гэтага году ён будзе знаходзіцца ў дыяпазоне 2100 — 2200 рублёў за 1\$.

Тым часам у сталіцы ходзяць чуткі, што ўрад рыхтуе разавую дэвальвацыю беларускага рубля на 50%.

Каб запабегчы паніцы сярод укладчыкаў, А. Лукашэнка дэкрэтам гарантаваў вяртаньне ўнёскаў насельніцтва ва ўсіх банках.

Аднак усе пяр-крокі Пракаповіча і ягонага пэфа пакуль не даюць эфэку.

Гэтак, 4 лістапада на Беларускай валютна-фондавай біржы попыт на даляры склаў 71 млн 234 тыс., прапанава — 6 млн 343 тыс. Гэта значыць, на такую суму за адзін дзень зьменшыліся рэзэрвы Нацбанку. Пры такім тэмпе іх хоць ад сілы на некалькі месяцаў...

Сямён Печанко

Мядзьведзеў бярэ ўладу

Ён павялічвае прэзыдэнцкі тэрмін да шасьці гадоў і робіць іншыя дробныя папраўкі, якія зьмяняюць баянс сілаў у Расеі.

Пра гэта было нечакана заяўлена ім падчас пасланьня Фэдэральнаму сходу. Характэрна, што Мядзьведзеў аднёс дату свайго дакладу на 5 лістапада, калі ўвесь сьвет сочыць за Амэрыкай, а не Масквой.

Таксама падчас выступу Мядзьведзеў зазначыў, што Расея разьмесьціць «Іскандэры» пад Калінінград у адказ на разьмяшчэньне сыстэмы ПРА ў Польшчы і Чэхіі (пра Беларусь як пляцдарм не было сказана ні слова).

Прамова Мядзьведзева доўжылася 85 хвілін і 58 разоў перарывалася апля-дзьмэнгамі, палічылі расейскія журналісты. Прычым Пуцін запляскаў першы, калі пайшла гаворка пра ўзмацненьне кантролю Думы над урадам, а Міронаў — аб новым прынцыпе фармаваньня верхняй палаты парлямэнту, процілеглым таму, які прапаноўваўся Міронавым самім. Ня бачна было, ці ўдзельнічалі ў авацыі Жырыноўскі і Зюганав, лідэры расейскай пэўдапапыцы, калі Мядзьведзеў прапанаваў унесці зьмены ў Закон аб партыях, якія абмяжоўвалі колькасьць тэрмінаў, якія могуць сядзець на чале сваіх партый іх лідэры.

МБ

Лукашэнка і Абама

Афіцыйны Менск можа выкарыстаць эфэкт навіны і перамены ў Вашынгтоне для практычных крокаў па нармалізацыі адносінаў з ЗША.

Працяг са старонкі 1.

Усясьветная эканоміка ўвайшла ў трывожны пэрыяд крызісу, сілу і працягласьць якога пакуль няма як прадказаць.

Калі найўняны фінансавы падстрахоўкі вытрымаюць, гэта будзе дэпрэсія, супастаўная з 1970-і. Калі рэзэрваў акажацца замала, каб кампэнсаваць пераборы глянцальнага капіталізму, то можа аказацца, што сьвет стаіць на парозе поўнага пераўладкаваньня ўсясьветнай гаспадаркі і нават палітычнай сыстэмы. Вялікае падзеньне вытворчасці здольнае выклікаць беспрацоўе, драмы, галадаморы, крах старых багатыроў і спробы ўратаваньня празь перадзел рэсурсаў — як тое было ў 30-я гады мінулага стагодзьдзя. Як дасьць рады Абама? Многія ўжо цяпер прымяраюць на яго касцюм вялікага Рузвельта. З Абамам зьвязваюць надзею на аздаруленьне эканамічных мэханізмаў. Сам ён абяцаў таксама сапраўдную энэргетычную рэвалюцыю — каб Амэрыка развіла ўнутраныя крыніцы энэргіі, перастала імпартаваць нафту, рэзка скараціла энэргаёмістасьць ВУП. Аднак ключавую задачу вынаходжаньня альтэрнатывы вуглядародам наўрад ці ўдасца вырашыць у валявым парадку.

Ад Абама чакаюць таксама новае ідэалёгіі для заходняга сьвету, абноўленага духу Захаду, духу прагрэсу на грунце свабоды і адказнасьці індывіда. Асабістая прывабнасьць маладога чыкагца і ягоны бліскучы інтэлект дазваляюць параўнаць з Кенэдзі.

Амбітны прэзыдэнт ЗША будзе ў любым разе кіравацца нацыянальнымі інтарэсамі сваёй супэрдзяжавы, і трэба думаць, у чым яны супадаюць зь беларускімі.

Калі Абама зрэалізуе сваю энэргетычную праграму, гэта прысьпешыць вызваленьне Беларусі.

Калі Абама надасць Захаду новы дух, гэта прысьпешыць вызваленьне Беларусі. Калі ж яму ня ўдасца выканаць свае перадвыбарчыя абяцаньні, гэта зацягне наша вызваленьне.

Пэўныя павароты палітыкі найбліжэйшых месяцаў можна прадказаць зь вялікай доляй імавернасьці.

Ведаючы Лукашэнку, можна прагназаваць, што ён пастараецца максымальна выкарыстаць эфэкт Абама — эфэкт навіны і перамены, нават калі ні сутнаснай навіны, ні перамены ў замежнай палітыцы Вашынгтону ня будзе.

Лукашэнка можа выкарыстаць the change we can believe in для практычных крокаў па нармалізацыі адносінаў. Будуць адмененыя санкцыі з боку ЗША. Адбылося ж тое ў адносінах з Эўропай, а чаму б ня з Новай Амэрыкай? Урэшце, ніхто не адмяняў старога прынцыпу крызіснай геапалітыкі: сусед твайго суседа — твой сябар.

Нармалізацыя адносінаў ня проста ўлісваецца ў тактыку лукашэнкаўцаў на гэтым этапе, яна яшчэ і супадае зь перадвыбарчымі абяцаньнямі Абама,

які настойліва даказваў патрэбу перамоваў і перакананьня дыктатараў. Лукашэнка, здаецца, будзе не адзін такі ў чарзе: сам ганарысты Чавэс працягнуў Абама руку. Што вы хочаце: эканамісты падлічылі, што бюджэт Расеі выконваецца без сэквестраў пры цане на нафту 70 даляраў за барэль. Беларусі — пры 82-х, а Вэнэсуэле трэба аж 90. Сёньня ж цана панізілася да 65—70, і куды дзясца пыха дыктатараў. З свайго боку, і Амэрыка сёньня вымушаная дзейнічаць інакш.

Барыс Тумар

Эўракамісія вядзе перамовы зь Беларуссю

Ня ставячы канкрэтных умоваў.

У найбліжэйшыя паўгоду Эўракамісія мае намер падтрымліваць пастаянны дыялёг з уладамі Беларусі. Пра гэта заявіў намесьнік генэральнага дырэктара па замежных сувязях Эўракамісіі **Х'юга Мінгарэлі (на фота)** 5 лістапада на сустрэчы зь віцэ-прэм'ерам Андрэем Кабяковым.

«Мы маем намер абмяркоўваць пытаньні разьвіцьця сыстэмы няўрадавых арганізацый, удасканаленьня выбарчага заканадаўства, заканадаўства ў галіне аховы працы», — цытуе эўрапейскага чыноўніка прэс-служба ўраду.

«У нас сур'ёзныя палітычныя намеры разьвіваць адносіны, каб Беларусь магла стаць паўнаўрадавым удзельнікам эўрапейскай палітыкі суседзтва, у межах якой мы маглі б разьвіваць нашы гандлёва-эканамічныя ўзаемаадносіны, — сказаў Х.Мінгарэлі. — Мы маглі б таксама зрабіць захады па паллячэньні перамяшчэньня людзей церазь мяжу».

Ён паведаміў, што Эўракамісія ініцыюе пачатак супрацоўніцтва зь Беларуссю ў трох новых сфэрах: рэгуляваньне якасьці прадукцыі і стандартызацыі, узаемадзейненьне

фінансавых службаў, сельскагаспадарчай і прадуктовай бясьпека.

У адказ віцэ-прэм'ер Андрэй Кабякоў заявіў, што «беларускі бок усьведамляе неабходнасьць працягу працы над гэтак званымі хатнімі заданьнямі, акрэсьленымі ў дыялёгу з ЭС». «Беларусь, — падкрэсьліў ён, — зацікаўлена ў паўнаўрадавым і прагматычным супрацоўніцтве з ЭС з упорам на эканамічны складнік».

Дэлегацыя Эўракамісіі перабывала з працоўным візітам у Менску 3—5 лістапада. Яна сустрэлася з прадстаўнікамі Адміністрацыі прэзыдэнта, ураду, МЗС, а таксама зь лідэрамі Аб'яднаных дэмакратычных сілаў Беларусі.

Марына Носава, БелаПАН

У райвыканкамы разасланы загады аб арганізацыі ў кожным раёне канцэртаў Жанэт, паведамляе «Комсомольская правда в Беларуси».

Падстава — маўляў, у межах «спартова-культурнай акцыі ў рамках Году здароўя пад дэвізам «За здаровую сям'ю!».

«Загадваем: правесці з 9 кастрычніка да 14 сьнежня 2008 году спартова-культурную акцыю ў межах Году здароўя пад дэвізам «За здаровую сям'ю!» (далей — акцыя) з удзелам сьпявачкі Жанэт у гарадах і раёнах Берасьцейскай, Віцебскай і Менскай абласцей», — пішацца ў дакумэнце.

Пры гэтым канцэрты будуць платнымі. У такіх выпадках — указка зьверху, платныя канцэрты — прадпрыемствы абавязваюць выкупляць квіткі на канцэрты.

Варта адзначыць, што ў сталіцы ўжо даўнавата цыркулююць чуткі пра небясьпечныя сувязі гэтай сьпявачкі.

МБ

Што б гэта значыла?

Жанэт.

СПОРТ

Нешчасьлівы канец кар'еры Бэтыні

Славуты італьянскі велагоншчык **Пала Бэтыні (на фота)**, алімпійскі чэмпіён Атэнаў (2004) і двухразовы чэмпіён сьвету ўпаў і атрымаў сур'ёзную траўму. Гэта здарылася падчас першага дня шасьцідзённага спаборніцтва ў Міляне, паведамляе РАР.

Перад самым фінішам у велагонцы на трэку Бэтыні сутыкнуўся з украінцам Яраславам Паповічам, які паваліўся перадзе. Італіец на вялікай хуткасьці бразнуўся на падлогу й ударыўся гала-

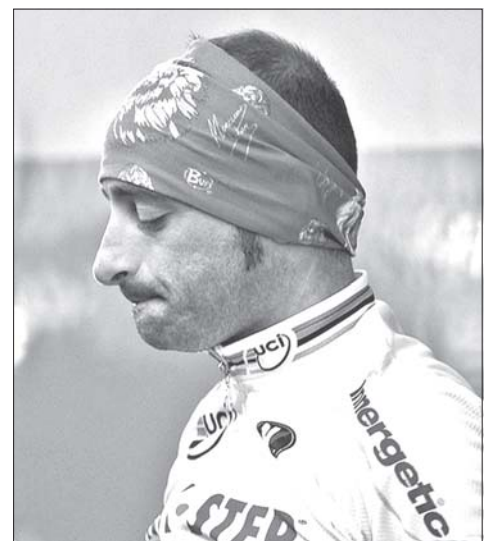
вой аб бар'ер так, што шалом разьляцеўся на кавалкі.

Бэтыні нават не спрабаваў падняцца, яму паставілі шыну, вынеслі з трэку на насілках і адвезлі ў шпіталь.

Там стала вядома, што 34-гадовы Бэтыні атрымаў гэткае страшэннае мозгу, што ня памятае самога здарэньня.

Гэтыя спаборніцтвы меліся стаць апошнімі ў ягонай кар'еры.

АК

СЬЦІСЛА

Эўрасаюз не прызнае незалежнасьці Паўднёвай Асеціі і Абхазіі

Эўрасаюз лічыць непрымальнай палітыку з пазыцыі сілы з боку Расеі ў дачыненні Грузіі, пра гэта заявіў Вярхоўны прадстаўнік ЭС Хаўер Салана. Прызнаньня незалежнасьці Паўднёвай Асеціі і Абхазіі ня будзе, гэта дакладна, — сказаў ён. Пры гэтым ён выказаўся за допуск назіральнікаў ЭС у Паўднёвую Асецію і Абхазію.

Рашэньне пра «экстрэмізм» «Свабоды» адпраўлена на перагляд

Гарадзенскі абласны суд скасаваў рашэньне Івейскага раённага суду адносна № 127 незарэгістраванай газэты «Свабода». Паводле заявы, што паступіла з Гарадзенскай абласной управы КДБ, суд у Іўі 9 верасьня прызнаў, што шэраг публікацый газэты маюць экстрэмісцкі характар.

Памяці расстраляных

КХП БНФ атрымала дазвол гарвыканкаму на правядзеньне 9 лістапада яшчэ аднаго шэсьця і мітынгу на месцы зьнішчэньня ахвяраў сталінізму ў Лошыцы. Збор запланаваны на 11.00 каля Палацу культуры камвольнага камбінату. Пачатак шэсьця а 12.00. Удзельнікі акцыі пройдуць па вул. Маякоўскага да Лошыцкага яру да памятнага крыжа ў Лошыцы, дзе адбудзецца мітынг, прысьвечаны ахвярам сталінскіх рэпрэсій.

Пяціразовы!

У пятніцу, пасля выйгрышу ў жодзінскага «Тарпэда», барысаўскі БАТЭ пяты раз у гісторыі і трэці год запар заваяваў залатыя мэдалі першынства Беларусі. Цяпер да эмблемы клюбу дамалююць зорачку. Добры настрой БАТЭ перад матчаў Лігі чэмпіёнаў забясьпечаны.

Сынэкура для Батуры

Кіраўнік Магілёўшчыны стаў сьпікерам савету рэспублікі.

Верхнюю палату беларускага парламэнту таксама ўзначаліў былы старшыня аблвыканкаму. Сьпікерам савету рэспублікі стаў кіраўнік Магілёўшчыны Барыс Батура. Нагадаем, напярэдадні старшынём палаты прадстаўнікоў абраны «губэрнатар» Віцебскай вобласці Ўладзімер Андрэйчанка.

У савет рэспублікі гэтага скліканьня Барыс Батура трапіў па «квоце Лукашэнкі». Прызначэньне адбылося толькі пару тыдняў таму. Зрэшты, яшчэ напярэдадні многія шапталіся, што менавіта Батура зойме пасаду сьпікера і пакіне сваю пасаду ў Магілёве. Ад якой ён даўно прасіўся вызваліцца, бо хварэе.

Дарэчы, на пасаду «губэрнатора» Магілёўшчыны сватаюць Уладзімера Канаплёва, які апошнім часам застаўся не пры справах. Другім прэтэндэнтам называюць віцэ-прэм'ера Івана Бамбізу.

У свой час, калі Батуру прызначалі кіраўніком Магілёўшчыны, вобласць апынулася ў эканамічнай яме. Аднак за гады кіраваньня Батуры крызіс атрымалася пераадолець. Вобласць мае някелькі паказьнікаў у галіне гаспадаркі, адна зь першых у краіне па ўцягваньні замежных інвэстыцый, найперш расейскіх, прыватызацыі. Увогуле, Батура мае добрыя кантакты з расейскімі бізнэсоўцамі. Яму таксама атрымліваецца лабіраваць магілёўскія тавары на рынку суседняй краіны.

Многія адзначаюць інтэлігентнасьць Батуры. За час ягонага знаходжаньня на пасадзе стар-

шыні аблвыканкаму аблічча Магілёва зьмянілася ў лепшы бок.

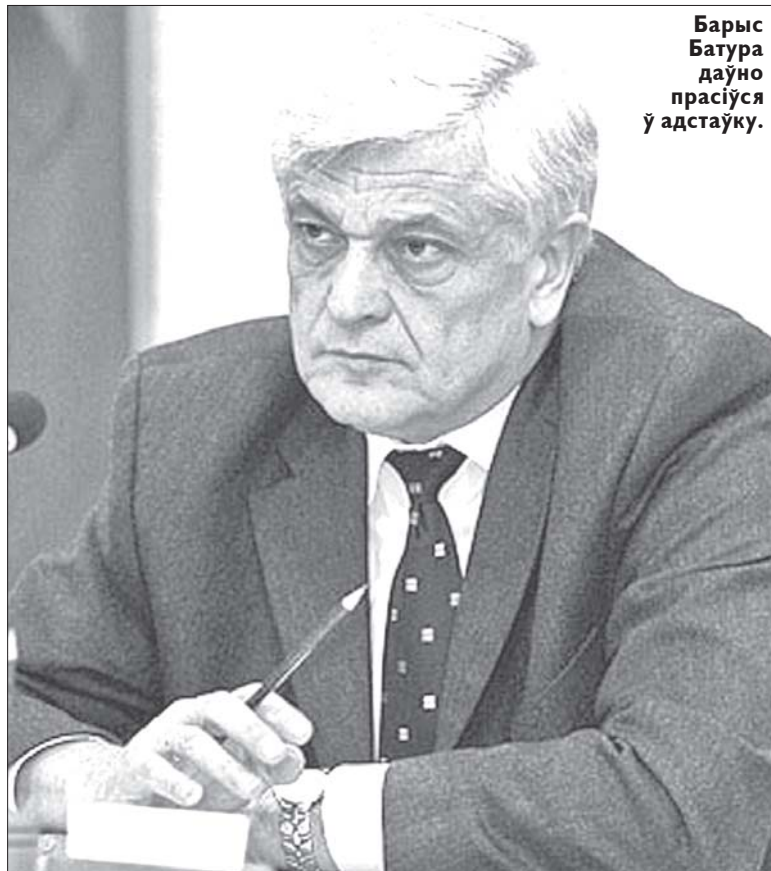
З адмоўных рысаў новага сьпікера адзначаюць умешваньне ў справу сваіх падначаленых, часам душыць «нізавую» ініцыятыву.

Кажуць, што ў адстаўку Батура прасіўся яшчэ ў 2006 годзе, але Лукашэнка ўгаварыў яго пакіраваць вобласцю яшчэ два гады. Сам Батура тую сытуацыю пракамэнтаваў наступным чынам: «Я нічога не пляную. У нас прэзыдэнт усё плянуе...».

Мабыць, і цяпер для Батуры «заплянавалі» ня самую пыльную і адначасова пачэсную пасаду сьпікера верхняй палаты.

Віцэ-сьпікерам савету рэспублікі абраны намесьнік кіраўніка Адміністрацыі прэзыдэнта Анатоль Рубінаў, чалавек сталінісцкіх поглядаў.

Зьміцер Панкавец

Барыс Батура даўно прасіўся ў адстаўку.

Зьмена ў БДУ

Замест Стражава прыйшоў чалавек Рубінава.

У пятніцу Лукашэнка правёў некалькі кадравых перастановак. У прыватнасьці, рэктарам БДУ прызначаны Сяргей Абламейка (ня блытаць з журналістам радыё «Свабода»), які раней займаў пасаду генэральнага дырэктара Інстытуту праблем інфарматыкі Акадэміі навук.

Васіль Стражаў займаў пасаду рэктара БДУ ад лістапада 2003 году, зьмяніўшы на ёй Аляксандра Казуліна. Стражаў быў першым лукашэнкаўскім міністрам адукацыі, адпрацаваўшы на пасадзе 7 гадоў. Стражаў меў смеласьць выступіць супраць школьнай рэформы. Разам з тым, выключэньне з ВНУ студэнтаў за іх палітычную дзейнасьць за часамі рэктарства Стражава не спыніліся.

Прадстаўленьне новага рэктара. В.Стражаў (зьлева), А.Радзькоў і С.Абламейка.

Як падкрэсьліў Лукашэнка, прызначаючы новага рэктара, трэба павышаць аўтарытэт гэтай навучальнай установы. (Нібы нейкай іншай трэба паніжаць.) Паводле ягоных словаў, асаблівую ўвагу неабходна надаць больш цеснай сувязі навукі і адукацыі, а таксама вырашэньню навуковых і практычных задач для ўсіх галін народнай гаспадаркі.

Стражаў таксама не застаўся бяз крэсла. Праўда, прынізьлівага. Ён узначаліў Рэспубліканскі інстытут кітаязнаўства імя Канфуцыя.

Аляксандар Фядута напісаў на сваім інтэрнэт-блогу, што Абламейка — пратэжэ акадэміка Рубінава, які страціў пасаду ў Адміністрацыі прэзыдэнта. Прызначэньне новага рэктара — спроба збалянсаваньня двух лягераў у атачэньні Лукашэнкі, костка саветчыкам.

Намеснік міністра замежных справаў Віктар Гайсёнак прызначаны паслом у Польшчы замест Паўла Латушкі, якога сватаюць у Адміністрацыю прэзыдэнта.

ЗП

У ваенкаматах масава пабіраюць адбіткі пальцаў

З ваенкаматаў прыходзяць позвы з просьбай зьявіцца для ўдакладненьня звестак для вайсковага ўліку. Але на месцы замест таго прапану-

юць здаць адбіткі пальцаў. Калі ў Менску гэта робіцца ў самах ваенкаматах, то ў рэгіёнах людзей перавозіць у міліцыю і там бяруць

адбіткі, дый сьліну, як у падазраваных у крмінальным злачынстве.

Спасылаюцца пры гэтым на закон, згодна зь якім кожны грамадзянін можа прыйсьці і здаць адбіткі пальцаў для базы звестак МУС. Але закон патрабуе, каб гэта адбывалася толькі добраахвотна.

МБ

БХД вылучыць свайго кандыдата на прэзыдэнцкія выбары

У суботу на паседжаньні аргкамітэту Беларускай хрысьціянскай дэмакратыі было прынятае рашэньне правесці ў сакавіку 2009 году ўстаноўчы зьезд партыі, а таксама вылучыць свайго кандыдата ў прэзыдэнты.

Лідэр БХД Павал Севярынец так пракамэнтаваў сытуацыю: «Хутчэй за ўсё гэты кандыдат будзе ісьці з праграмай яднаньня ўсіх нацыя-

нальных правацэнтрэсцкіх сілаў. Ён будзе прапанаваць іншым кандыдатам з гэтага лягера вызначыцца з адзіным. Наша стратэгія — праз выстаўленьне свайго кандыдата дамагчыся яднаньня ўсіх прыхільнікаў партыі. Варыянты разглядаюцца. Пяць ці шэсьць чалавек гатовыя ўдзельнічаць у прэзыдэнцкіх выбарах. У 2011 годзе яму яшчэ ня будзе 35 гадоў.

Зьездзе ж будзе абвешчана прозьвішча. Пакуль магу назваць прозьвішчы сустаршынь БХД Георгія Дзьмітрука з Кобрына, Віталія Рымашэўскага».

Сам Павал Севярынец з прычыны ўзросту ня зможа ўдзельнічаць у прэзыдэнцкіх выбарах. У 2011 годзе яму яшчэ ня будзе 35 гадоў.

Зьміцер Панкавец

СЬЦІСЛА

Вольга Мянцюк асуджаная на 2 гады ўмоўна

На 2 гады ўмоўна асуджаная Вольга Мянцюк. Такое рашэньне прыняў суд Менскага раёну і Заслаўя. Вольга Мянцюк была прызначаная вінаватай у перадачы кіраваньня аўтамабілем асобе, якая была ў нецвярозым стане, — свайму мужу Раману Менцюку, асуджанаму днямі да 5 гадоў пазбаўленьня волі.

Валдасу Адамкусу — 82 гады

3 лістапада 82-і дзень нараджэньня адзначыў прэзыдэнт Літвы Валдас Адамкус. Ён нарадзіўся ў 1926 годзе ў Каўнасе. У 1944 г. эміграваў зь Літвы і амаль паўстагодзьдзя пражыў у ЗША. Адамкус вярнуўся

на радзіму ў студзені 1992 году. У 1998 годзе быў упершыню абраны прэзыдэнтам Літвы.

У Менску падаражэў праезд у маршрутках

Праезд у маршрутках у беларускай сталіцы падаражэў 1 лістапада на 20%. Калі раней, напрыклад, праезд у маршрутным таксі каштаваў 1500 рублёў, цяпер прыйдзецца плаціць 1800 рублёў. Да канца году павінен падаражэць на 15—20% праезд і ў грамадзкім транспарце.

Польшча зьніжае кошт нацыянальных візаў для беларусаў

Міністэрства замежных справаў Польшчы прыняла 30 кастрычніка пастанову, згодна зь якой кошт

афармленьня нацыянальнай візы (ня блытаць з шэнгенскай, аформленай у польскім пасольстве) будзе каштаваць 20 эўра замест ранейшых 35 эўра. Рашэньне ўступае ў сілу ўжо з 1 лістапада. Зьніжэньне кошту візаў тлумачыцца матэрыяльным станам беларусаў і вынікаючымі адсюль цяжкасьцямі ў аплаце візы.

Прысуд Зэльцэру нязьменны

Вярхоўны суд Беларусі пакінуў без зьмяняньняў прысуд грамадзяніну ЗША Эмануілу Зэльцэру. Касацыйная скарга, разгледжаная 31 кастрычніка, не задаволена.

ЗП, АГ, радыё «Свабода», БелаПАН

Фінансавы крызіс паставіў на мяжу банкруцтва расійскія дэвэлапэрскія кампаніі, якія будавалі жылло на крэдытныя рэсурсы. У выніку беларусы масава вяртаюцца з расійскіх заробкаў у Беларусь. Экспэртны не выключаюць, што і ў Беларусі цэны на нерухомасьць і будпаслугі пойдучь уніз.

За расейскую нафту — расейскім рублём

Кіраўніцтва Мазырскага НПЗ не выключас частковага пераходу на аплату сыравіны ў расейскіх рублях. «З такой прапановай да нас зьвярнуліся некаторыя расейскія нафтавыя кампаніі», — паведаміў прадстаўнік Мазырскага НПЗ агенцтву ПРАЙМ-ТАСС. Ён не пракамэнтаваў, наколькі выгадныя такія прапановы для прадпрыемства. Пры гэтым прадстаўнік адміністрацыі НПЗ адзначыў, што на сёньня завод аплачвае пастаўкі расейскай нафты ў эўра. «Паколькі ў апошні час цана падала, то заводу давялося авансам пераплачваць. Празь месяц лішнія грошы нам вярталі, але ў ўмовах нестабільнага курсу страты заводу складалі каля 5 млн эўра», — распавёў ён. Са словаў супрацоўніка адміністрацыі, для пакупніка нафты выгадней было б аплачваць пастаўкі сыравіны па факту куплі, а не авансам, але такія прапановы Мазырскага НПЗ не прымаюцца.

Нагадаем, што ў верасні «Газпром» прапанаваў спажывцам у суседніх краінах перайсьці ў 2009 годзе на разьлікі ў расейскіх рублях.

Такая палітыка расейскага кіраўніцтва. Яны хочуць зрабіць рубель рэгіянальнай валютай. І ня маючы чым той рубель падмацаваць, акрамя энэрганосьбітаў, думаюць навязаць спажывцам, каб тыя плацілі рублямі. Хоць у выпадку дэвальвацыі расейскага рубля гэта можа ўдарыць па самой Расіі.

Толькі купляй

Продажы новых аўто падаюць. І цана на іх.

У ЗША продажы аўто ў кастрычніку ўпалі да рэкордна нізкага ўзроўню за апошнія 25 гадоў, а ў Японіі — за 40. General Motors Corp скараціў продажы на 45% і канда гэтаму не відно. Продажы Toyota Motor Co скараціліся на 29%, Honda Motor Co — на 25%. З гэтымі праблемамі сутыкнуліся й эўрапейцы. У Гішпаніі — на 40%, у Італіі — на 19%. Аўто набывалі ў крэдыт, а зь фінансавым крызісам банкі спынілі аўтакрэдытаваньне або заломліваюць занябесныя працэнты. Тое самае адбылося і ў Беларусі, дарэчы. Вытворцы заніжаюць цэны, каб прадаваць хоць нешта. У Польшчы цана на новыя самаходы ўпала ўжо на 5—10%. Заводы спыняюцца. Тым самым зьніжаецца попыт на мэтал, корд, гуму.

Падзеньне цэнаў на новыя аўто мусіць таксама выклікаць зьніжэньне кошту патрыманага аўтапарку.

Рэбрэндынг «БеСту»

У Менску зьявіліся білборды з лягатыпамі ў выглядзе белых смайлікаў на чырвоным тле і паведамленьнямі «Жыцьцё толькі пачынаецца». На іх дробнымі літарамі напісана: ЗАТ «Беларуская сетка тэлекамунікацыяў» (БеСТ). Прэс-служба Turkcell пацьвердзіла намер выкарыстоўваць брэнд life:) і ў Беларусі, аднак афіцыйных заяваў на гэты конт

пакуль не было.

«Палімір» далучаць да «Нафтану»

Акцыянеры далі згоду на далучэньне ААТ «Палімір» да ААТ «Нафтан». Гэта робіцца ў рамках падрыхтоўкі да прыватызацыі заводу.

Добра там, дзе нас няма

У Эўрасаюзе цягам апошняга году найбольшы спад

СЬЦІСЛА

беспрацоўя дэманстравала Польшча — з 9 да 6,5%. Найбольшы рост засьведчыла Гішпанія — з 8,3 да 11,9%. Найменшы ўзровень беспрацоўя зафіксаваны ў Галяндыі, Даніі ды Аўстрыі — 2,5%, 2,9 і 3,2%, адпаведна.

СП;
Прайм-ТАСС,
БЕЛТА,
«Мінск-Новости»,
Rzeczpospolita,
News.liga.net

Новае жыцьцё сталічных лецішчаў

На сталічным рынку нерухомасьці вымалеваўся новы сэгмэнт — людзі прыстасоўваюць пад сталае жыллё свае лецішчы. Якія цэны на жыллыя дачы? Зь якімі праблемамі сутыкаюцца людзі?

Новая мода сярод сталічных жыхароў — пераабсталяваць свае лецішчы ў больш грунтоўнае жыллё. Такое — каб і зімой ня страшна было. Робіцца гэта з розных прычынаў: адны — багачэйшыя, — імкнуцца за горад, дзе вальнейшае і чысьцейшае паветра, а ў кагосьці з грашыма сьціпла, ды дзецям няма як на ўласную кватэру ўзьбіцца, то едуць за горад дажываць век. Нехта ж банальна хоча зарабіць, здаючы сваю менскую кватэру.

Лецішчы пад Менскам — адзін з самых ласых кавалкаў. І ў Дамашанах, і ў Крыжоўцы ўжо стаяць цэлыя вуліцы паўнаватасных дамоў з каналізацыяй, зручнасьцямі і сучаснымі ацяпляльнымі сыстэмамі. На адной вуліцы можна сустрэць і трохпавярховы катэдж, які лічыцца лецішчам, і сьціплую хатку, за-

рэгістраваную ў якасьці сталага жылля.

Прылеглыя да сталіцы тэрыторыі, ня ўключаныя пакуль у яе склад, даюць пэўныя перавагі. Дадатковыя матывы зьявіліся з аднавай прапіскі і зьяўленьня на яе месцы інстытуту рэгістрацыі. Каб прыстасаваць летні дамок пад паўнаватаснае жылло, найважнейшае — вырашыць пытаньні ацяпленьня і каналізацыі.

Сёньня можна купіць самыя розныя ацяпляльныя сыстэмы — ад катлоў, што працуюць на цвёрдым паліве, да газавых і электрычных бойлераў. Калі ў вашым садовым таварыстве назьбіраецца дастатковая колькасьць жадаючых правесці на вуліцу газ, то даўдзецца выкастаць ад 2 млн рублёў за абсталяваньне і яго ўсталяваньне. Дадайце сюды працу

бульдозэра, які пракапае траншэю на вашу вуліцу. Можна эканоміць, дакапаўшы рэшту шляху ад асноўнай траншэі да вашага дамка. Тое самае датычыць і водаправоду. Гэтую працу маюць права выконваць толькі адпаведныя службы. Лепш даверыцца прафэсіяналам і ў выпадку з водазабесьпячэньнем, бо самастойнае вырашэньне пытаньня пагражае самымі рознымі непрыемнасьцямі — ад парываў і замярзаньня вашай трубы да вялікага штрафу. Варта, аднак, мець цяргеньне, бо гэтая працэдура патрабуе некалькіх паходаў у адпаведныя інстанцыі — мясцовы ЖКГ, праектную арганізацыю, у санстанцыю. Спартрэбіцца таксама тапаграфічны здымак вашага ўчастка. Калі вада ўжо падведзена да вашага надзелу, то можна скарыстацца паслугамі шматлікіх фірмаў, што пацэкліваюць платы на лецішчы рэкламкамі кшталту «Хутка і танна правядзём зручнасьці ў ваш дом». Тэлефануем па адным з пазначаных на паперцы тэлефонаў.

Паслуга каштуе \$500-600. Усё залежыць ад таго, на якой адлегласьці ад выхаду трубы знаходзіцца дом, якога дыямэтру будзе трубаправод. Улічваецца таксама грунт на ўчастку — яго сярэдняя вільготнасьць, наяўнасьць іншых трубаправодаў, кабэляў, каранёў дрэваў (калі лецішча месціцца ў лесе).

Праца звычайна каштуе ад 50 да 100% ад кошту матэрыялаў.

Дарэчы, усё часцей дачнікі ня садзяць градаў, а проста разьбіваюць вакол хаткі газон, ставяць барбэжкі ці нават абсталёваюць невялікую пляцоўку для валейболу. Новы час — новыя патрэбы.

Наступная інфармацыя для тых, хто толькі зьбіраецца набыць свой летні дамок. Цана на лецішча залежыць ад некалькіх чыньнікаў: адлегласьці ад гораду, наяўнасьці або адсутнасьці паблізу чыгункі ці аўтадарожы, наяўнасьці або адсутнасьці камунікацыяў — вода- і газаправоду, электрычнасьці, памеру ўчастку. Калі на сваім будучым лецішчы вы зьбіраецеся зімаваць, то важным будзе тое, ці застаецца з вамі побач яшчэ хтосьці на зімоўку.

Пэрспэктывы падвядзень-

ня газаправоду няхай сабе і праз 2—3 гады робіць куды-калі нават на шчытавы халодны барак. Характэрны прыклад. Новы дамок у маладым садовым таварыстве з падведзенымі камунікацыямі. Цалкам прыстасаваны да жыцьця ў любы сэзон. Знаходзіцца на адлегласьці ў 20 кілямэтраў ад сталіцы, за 3 км ад чыгуначнай станцыі, за 2 — ад аўтадарожы, за кілямэтар ад бліжэйшай вёскі з крамай. Каштуе \$20 тысячаў — амаль гэтулькі колькі й шчытавы недабудаваны дамок з сэзоннай вадой у вёсцы Зялёнае, што на маладзечанскім накірунку. Гэта, дарэчы, самы дарагі накірунак, калі падзяляць лецішчы па кірунках руху электрацінаў.

Як не палюхае пэрспэктыва пасяліцца за пару дзясяткаў

камэ ад Менску, можна адшукаць летні дамок на ўчастку памерам у 5—7 сотак за якую тысячу даляраў. На эканомленьне грошы дамок можна зрабіць «зімаўстойлівым». Адным з самых папулярных аўтамабільных накірункаў зьяўляецца Ракаўскі.

Варта адзначыць, што апошнія месяцы на рынку дачаў прапанова перавышае попыт. Гэта зьвязана з ростам прапановы недабудаваных дамоў: паводле дакладу Лукашэнкі уласьнікі даўно атрыманых сьлібаў мусяць давесці будоўлі да канца да 2009 году, іначай ім пагражае канфіскацыя.

Сямён Печанко

Цана прапановы

Зацань, з выгодамі і ацяпленьнем	\$100—160 тыс.
Крыжоўка, з выгодамі і ацяпленьнем	\$15—100 тыс.
Дамашаны, з выгодамі і ацяпленьнем ад	\$30 тыс.
Пралескі, з выгодамі і ацяпленьнем ад	\$15 тыс.
Крыжоўка, без выгодаў і ацяпленьня	\$10—25 тыс.
Дамашаны, без выгодаў і ацяпленьня ад	\$5 тыс.
Пралескі, без выгодаў і ацяпленьня ад	\$0,5 тыс.
Коласавы, без выгодаў і ацяпленьня	\$1—25 тыс.
Баяры, без выгодаў і ацяпленьня	\$0,5—12 тыс.

Дзяды адны

Паўтары тысячы чалавек сабраліся ў Курапатах на Дзень памінання продкаў. Яны ішлі туды двума шэсцямі, што так і ня здолелі злучыцца. Толькі кветкі леглі пад адны крыжы, на адны ямы. У абодвух шэсцях ішлі пераважна маладыя людзі.

Напярэдадні Дзядоў старшыня Партыі БНФ Лявон Баршчэўскі патлумачыў рашэнне праводзіць акцыю з Усходніх могілак клопатам пра сталых удзельнікаў акцыі, якім усё цяжэй адольваць шлях да Курапатаў, а таксама намерам нагадаць пра Дзяды-88, якія пачыналіся менавіта адсюль. Ён распавёў, што прапаноўваў кіраўніку КХП БНФ Зянону Пазыняку заклікаць сяброў ягонай партыі таксама збірацца ля Усходніх могілак, але атрымаў адмову. Намесьнік старшыні КХП БНФ Юрась Беленькі патлумачыў, што «Дзяды — гэта агульнанацыянальная акцыя. Ёсць агульнанацыянальная традыцыя — шэсьце на Дзяды — з цэнтру гораду».

Надзея на тое, што дзеве калёны ўсё ж прыйдуць у Курапаты разам, не згасала да апошняга моманту. Думалася, што яны аб'яднаюцца на вуліцы Каліноўскага. Але гэтага ня здарылася.

Шэсьце ад Гадзіннікавага заводу пачалося традыцыйна а 11-й. Паўтысячная калёна выглядала досыць страката: у галаве пад партыйнай сымбалькай ды лезунгамі ішлі сябры КХП БНФ, цэнтар палаў памаранчавымі колерамі новага моладзеванага руху «Маладая Беларусь» пад кіраўніцтвам Артура Фінкewіча, рэшту складалі маладафронтаўцы, сябры Партыі свабоды, ды прадстаўнікі Лігі Манархічнай. У калёне ішлі Пятро Шашкель, які быў рэпрэсаваны ў 1946 годзе, у паўтарагадовым узросце. Ён прыйшоў на Дзяды ў дваццаты раз. Мастак Алесь Пушкін прывёз на шэсьце карціну са сярняй расстрэлу сьвятара. Прадпрымальнік Алесь Таўстыка раздаваў удзельнікам шэсьця печыва. Кідалася ў вочы вялікая колькасць сыягоў і транспарантаў, а таксама кветак. Пачатак шэсьця адзначыўся дарожна-транспартным здарэннем — кіроўца маршрутку загледеўся на сыягі і заехаў у навіотку «Таёту», што спынілася перад ім на скрыжаванні.

Па дарозе Юрась Беленькі распавёў пра акалічнасці затрыманьня ў Курапатах няпоўнагадовага вандаляў. На ягоную думку, гэта была добра сплываная інсцэніроўка — не паспелі дружыньнікі зь ліку сяброў партыі, што ў ноч напярэдадні Дзядоў вартавалі Курапаты, схачыў падлеткаў, як яшчэ да прыезду міліцыі зьявіліся іхныя бацькі. А супрацоўніца міліцыі, прыбыўшы на месца здарэння, спыталася: «А дзе трэці?» — хоць былі затрыманьня два чалавекі. Тым ня менш, матэрыялы па гэтай справе знаходзяцца на дадатковай

праверцы, ёй займаецца крымінальны вышук Бараўлянскага аддзелу міліцыі.

Тым часам пачалася акцыя на Усходніх могілках. Тут сярод іншых былі старшыня Партыі БНФ Лявон Баршчэўскі, паэт Уладзімер Някляеў, рэжысёр Валер Мазыніскі, пісьменьнік Уладзімер Сіўчыкаў, праваабаронца Валянцін Стэфановіч, гісторык Аляксей Кароль з дачкой Ірынай Віданавай. Зь першай калёны сюды завітаў дзясятка чалавек, разам зь ім Павал Севярынец. Людзі ўсклалі кветкі да магілаў вядомых людзей. Тут таксама было багата сыягоў: бел-чырвона-белых, сыягоў ЭС, Менску. «Моладзь БНФ» прынесла расьцяжку «Дзяды 1988—2008». Узгадалі расьцяжкай «Свабоду Аляксандру Баразенку» і новага палітвязьня, якога наканадні кінулі за кратамі.

Абедзье калёны, так і не злучыўшыся, пад сьпеў патрыятычных песень ды лезунгі без прыгоду дайшлі да Курапатаў. Па дарозе мінакі дзівіліся, чаму гэта апазыцыя ідзе ня разам: «Так бы было і болей, і веселей».

Ва ўрочышчы дзеве групы зладзілі асобныя мітынгі: Партыя БНФ каля Крыжа пакутаў, КХП БНФ — на гары. Мітынг апошніх скончыўся пазьней.

Была ў Курапатах і група жанчынаў — сваячкі асуджаных ды нязгодных з рашэннямі судоў у грамадзянскіх справах. Мы тут таму, казалі яны, што ведаем — нашыя праблемы пачаліся ад нашага адвечнага страху. Баімся бараніць свае правы, слова сказаць баімся. І Курапаты нарадзіў гэты самы страх. Таму мы тут — каб перамагчы свой страх.

Сямён Печанко

Дзяды ва ўсім сьвеце

У Баранавічах

Мясцовыя грамадзкія актывісты наведалі крыж памяці ахвярам сталінскіх рэпрэсій. Які месціцца амаль у цэнтры гораду.

...Берасьці

Да адзінага ў рэгіёне помніка ахвярам палітычных рэпрэсій, што знаходзіцца на Трышынскіх могілках у Берасьці, прыйшла мясцовая грамада, каб запаліць зьнічы ды ўскласьці кветкі.

...Віцебску

Людзі наведалі могілікі каля вёскі Копці, дзе ўзгадалі Алеся Мудрычэнку і Сяргея Цярэнцьева ды Рамана Салаўяна. У вёсцы Друкава сябры наведалі пахаванага тут былога старшыню абласной суполкі КХП БНФ Уладзімера Плешчанку. На могілках «Дружба» памянулі актывістку Партыі БНФ Розу Пушкаркову.

...Воршы

Месцічы наведалі Кабыляцкую гару, дзе ў 30—50-я XX ст. былі расстрэляныя некалькі соцень мірных жыхароў. На Крапівенскім полі памянулі палеглых у знакамітай Аршанскай бітве суайчыньнікаў.

...Горадні

У Катэдральным касцёле адбылася імша па палеглых жаўнерах на беларускай мове.

...Драгічыне

Мясцовыя актывісты плянавалі талачу на

Юлія ДАРАШКЕВІЧ

прыборцы і ўшанаваньні месца пахаваньня ўдзельнікаў вызвольнага паўстаньня 1863 г. Аднак на кватэры кіраўніка Драгічынскай суполкі Партыі БНФ Уладзімера Казекі міліцыянты правялі ператрус ды сканфіскавалі 2000 асобнікаў спецыяльнага нумару газэты «Тут і цяпер». У выніку жалобныя мерапрыемствы вырашана было адмяніць.

...Магілёве

Ля крыжа памяці ў Магілёве, усталяванага на месцы масавых расстрэлаў у 20—30-я мінулага стагодзьдзя, адслужылі паніхыду ды правялі жалобны мітынг. Гомельскія міліцыянты затрымалі 65 чалавек, што кіраваліся ў Менск на арандаваным аўтобусе. Гэта былі сябры новага руху «Маладая Беларусь». Пазьней усіх адпусцілі.

...Мазыры

Мясцовыя актывісты ўсклалі кветкі да ахвярнага крыжа, усталяванага на месцы масавых расстрэлаў у лесе блізу вёскі Міхайлаўская Рудня.

...Сьвіслачы

Да помніка Кастуся Каліноўскага, Рамуальда Траўгута ды побач з магілай старэйшага брата Кастуся Каліноўскага Віктара сябры палітычных партыяў, грамадзкіх арганізацыяў ды рухаў усклалі кветкі. Маладафронтаўцы склалі прысягу побач з крыжам, усталяваным на месцы сядзібы Каліноўскіх.

...Вільні

Віленскія беларусы наведалі Крыж-манумэнт

памяці паўстанцаў 1863 году на Лукішках.

...Польшчы

Студэнцкая ініцыятыва Беларускай Нацыянальнай Памяці зладзіла паездку на беларускія магілы.

...Антвэрпэне

Паніхыду за ўсіх загінулых беларусаў адслужыў айцец Ян Майсейчык у Антвэрпэне.

...Нью-Ёрку

Беларускі моладзевы рух Амэрыкі зладзіў жалобны мітынг каля будынку ААН у памяць ахвяраў сталінскага рэжыму ў Беларусі. Згуртаваньне беларускай моладзі Амэрыкі таксама арганізавала жалобныя імпрэзы і наведваньне могілак у суботу 1 лістапада.

...Львэне

Прайшла паніхыда, у якой узялі ўдзел сябры Беларуска-эўрапейскага задзіночаньня. Яны наведалі таксама магілу Міколы Равенскага.

...Стаггольме

1 лістапада беларусы Стаггольму першы раз выправіліся на Дзяды на могілкі прадмесьця Густаўбэрг, дзе спачывае Васіль Лукашык (1911—1975) — выхаванец Віленскага ўнівэрсытэту, былы дзеяч Грамады, заснавальнік першай беларускай суполкі ў Скандынавіі (1948). Пасьля ўпарадкаваньня помніка ды апавяданьня Андрэя Катлерчука пра жыцьцё спадара Лукашыка адбыўся памінальны абед.

Падрыхтаваў СП

Мой дзед Мароз

Зьміцер Панкавец.

Памятаецца, што ў маленстве мы заўсёды адзначалі Дзяды. Адзначалі не 2 лістапада, а ў суботу. Была сьвяточная вячэра з куцыцэй. На ноч жа на стала пакідалі чарку, накрывалі яе лусткай хлеба, побач клалі цыбулю, яшчэ што. Сьвятыя Дзяды, хадзеце сюды. Я насамрэч верыў, што ў гэтую ноч у хату прыходзіў дух майго дзеда Віктара. Адночы нават сыярог, так спадзяваўся яго пабачыць.

У гэты дзень прынята ўспамінаць памерлых. Вось мне і ўспамінаюцца свае дзяды-нябожчыкі — Віктар і Міця. Дакладней, дзеда Віктара я ніколі ня бачыў і помніць не магу. Ён зрабіў сабе сьмерць за тры месяцы да майго нараджэння. Кажуць, што быў цудоўны травеньскі дзень, а яму нешта клеманула. Выпіў воцатную эсэнцыю...

Дарэчы, яны разам з старэйшым братам Касцяном ажаніліся на родных сёстрах — Марусьцы і Танцы адпаведна. Касцян таксама скончыў самагубствам — засіліўся. Бывае і такое.

Дзед Віктар фактычна жыў на дзеве сям'і. Апроч маёй бабулі ён ездзіў у Беражніцу да адной кабеткі. Калі ў лесе чулі скрыгат іржавага ровара, то кожны ведаў, што гэта Віктар едзе да сваёй каханкі. Напэўна, адзіны хадок, што быў у маёй сям'і.

Кажуць, што дзед добра маляваў. Памятаецца, што я таксама час ад часу знаходзіў у розных месцах гаспадаркі ягоныя карціны. Нічога асаблівага, натуральна. Але прыкольна ўяўляць, што твой дзед быў мастаком. Маці кажа, што ён толкам ніколі нідзе не працаваў. За сваё жыццё памяняў дзясяткі работаў, але нідзе доўга не забавіўся. Шукаў такое, каб ня трэба было занадта абцяжарвацца. Напрыклад, загадчыкам клюбу.

Кажуць, што Віктар быў досыць кампанейскім і вясёлым чалавечкам, любіў добры жарт. Разам з тым, ён ставіўся да людзей з

лёгкім пачуцьцём уласнай перавагі над імі. Грэбаваў імі такім чынам, ці што.

Падчас вайны дзед быў у палоне ў Чэхаславакіі, таму нават, каб ён дажыў да нашых дзён, марак мы не атрымлівалі б. Апошні раз на ягонай магіле я быў гадоў дзевяць таму...

* * *

Калі кажуць, што дзеда Мароза не існуе, то я смяюся. Няпраўда гэта. У мяне быў дзед Мароз. Проста ў дзеда Міці (мяне назвалі ў ягоны гонар) было прозьвішча Мароз. Такім чынам, ён быў дзедам Марозам.

Ён памёр пяць гадоў таму, у кастрычніку. Марыў, каб на могількі

яго занеслі ўнукі. А ўнукі былі яшчэ замалыя. Праўнукаў ён таксама не дачакаўся. Нават зяцёў і нявестак.

Зрэшты, як ён жыў апошнія гады, то не вядома, што лепш — жыць ці памерці. Разьбілі інсульты. Быў прыкаваны да ложка. З гаворкі выразнымі засталіся толькі маты. Зразумець нешта іншае было амаль немагчыма. Увесь час прасіў папяросы і слоічак, каб пасцаць. Здаецца, што ён сам разумее, што ўсіх напружае.

Па шчырасьці кажучы, я слаба памятаю дзеда здаровым. І дакараю сябе, што занадта мала з ім некалі кантактаваў. Дакладна помню пра ягоны першы інсульт. Я вяртаўся са школы сялецкім аўто-

бусам, там жа ехала мая баба. Яна і сказала, што дзед у рэанімацыі і прасіла, каб я перадаў маці. Я ж забыўся, не палічыў гэта вельмі важным. Перадаў гадзінаў празь пяць. Маці плакала.

Той інсульт даўся дзеду вельмі цяжка. Ён ледзь выжыў. У снах трызніў пра грыб-вясёлку. Зьвяртаўся да бабы: «Манька, хутка вясёлка зьявіцца. Мы настойку зробім. Дасі мне папіць, я і не памру».

Дзед быў слабым духам чалавечкам, ён заўсёды заставаўся ўбаку ад энэргічнай жонкі. Яна кіравала ў сям'і.

Напэўна, сваю беларускасьць у нейкай ступені я пераняў ад дзеда. Гэта сёння я разумею, што ён гаварыў добрай літаратурнай мовай. Чытаў «Звязду» і Быкава. Але да канца ня мог прыняць тарашкевіцу.

Помню, як за некалькі месяцаў да сваёй сьмерці ён паклікаў мяне да сябе. Нешта доўга па-

казваў мне на шпалерах, тлумачыў, псіхаваў, што я не магу зразумець, што ён хоча сказаць. Я сапраўды доўга ня мог уцяміць, што на карцінках, на маляваных на шпалерах, ён убачыў заморскага зьвера — кенгуру. У той момант у яго на вачох былі сьлёзы. Ён марыў пра Зялёны кантынэнт, замест гэтага ён цяжка працаваў усё жыццё і паміраў за печкай у вёсцы ў абасцаным ложку.

Па малодасьці ён аб'ездзіў увесь Савецкі Саюз. Ад Рыгі да Ўладзівастоку. Путаўся, як кажа баба. Жаніўся, калі было ўжо трыццаць. Астатак жыцця пра жыў у роднай вёсцы. Мая радзіна, з абедзвюх ліній, ня кідаецца па сьвецце ў пошуках лепшай долі. У мяне няма сваякоў за мяжой, няма далей за Менск. Усе яны ляжаць там, на сьвятой барысаўскай зямлі. Спадзяюся, што некалі (праз шмат-шмат гадоў) мяне пахаваюць побач з імі.

Могількі ў Барунах на Ашмяншчыне. Дзяды.

Як застацца

Сяргей Дубавец піша ў сваім блогу пра беларускія надпісы на могільках.

Можна пра жыцьцё непрыкметнае жыцьцё, нічога асаблівага не зрабіць і неўзабаве зьнікнуць з памяці тых, хто цябе ведаў, але пасья сыходу застацца неардыннай асобай, выклікаць павагу і пасяляць веру ў іншых ці проста падымаць настрой.

«Малі Бога за нас»

Апынуўшыся дзесьці на незнаёмых могільках, я пачынаю шукаць помнікі з надпісамі па-беларуску.

Трапляюцца яны ня часта, таму знаходка заўсёды выклікае станоўчыя эмоцыі. Ты ня ведаеш, хто там быў за чалавек, як жыў і што любіў, аднак ужо толькі мова помніка сьведчыць, што ты зь ім такі

самы. Уражаньне нават большае, чым калі сустракаеш аднадумца па-за могількамі. Жывы чалавек можа змяніцца або зьнікнуць з твайго поля зроку, а гэты ня зьменіцца й ня зьнікне. Ён — твой рэальны набытак.

Беларускія помнікі ня зьменна ўраджаюць, іх слова гучыць нібы ўпершыню: «Сьпі зь мірам і малі Бога за нас», або «Крыўдна, што так рана», або «Даруй нам, матуля, і дзякуй табе».

У беларушчыне чалавек сам пачуваецца гаспадаром сваіх словаў. Яго не абавязвае ні ўсеагульны стандарт, ні быццам бы адпаведны моманту трагізм. Абавязвае толькі дотык да вечнасьці. А вечнасьць неабавязкова трагічная, яна можа быць усякай, нават сьмешнай. Кажуць, адзін паэт сам сабе прыдумаў эпітафію: «Ён кінуў піць, бо сьпіць».

У адведкі

Беларускіх эпітафіяў, якія гучаць няшчыра і непаэтычна, я не сустракаў. Быццам увесь сьвет вакол цябе складзены з кардонных дэкарацыяў, з-за якіх раптам вызірнула сама праўда, і ты хуценька

адводзіш вочы, ці то ад сораму, ці ад боязі ўбачыць сьвет без ілюзіяў, такім, які ён насамрэч. Такую рэакцыю на беларускія надпісы мне даводзілася бачыць ня раз.

Гарадзкія могількі нагадваюць фабрыкі. Тут заўсёды кіпіць работа: капаюць, адпываюць, прывозяць, прыходзяць, разьлічваюцца... Аднытупныя помнікі не схіляюць да роздуму, а наганяюць беспрасьветную паньласць. Гэта нядобра, бо могількі мусяць пасяляць перакананьне ў нямарнасьці жыцьця. І нават у стандартным паньлым асяродзьдзі гэтай «фабрыкі мёртвых» рэдкі помнік па-беларуску быццам бярэцца выправіць тваё ўражаньне, бо ты сустракаеш аднадумца.

Аднак зусім па-іншаму пачуваецца далёка ад мэгаполісу, на малых вясковых могільках. Тут і настрой адпаведны і кожны помнік — не адзін з сотні тысяч, а сам па сабе. І эпітафія па-беларуску ў вёсцы выглядае не выключэньнем з правіла, а зусім гарманічна і пазытыўна.

Помнікі вядомых людзей на вясковых кладках — як шэдэўры. Якое дзіва было б сустрэць імя народнага паэта Максіма Танка на Ўсходніх могільках у Менску.

Там ляжаць усе, каму «паложана». Але воля паэта была — пахаваць на радзіме, у Новіках Мядзельскага раёну. Паэт, прызнаны тонкім эстэтыкам, ня здрадзіў сабе ў гэтым, не схацеў у намэнклітурны шэраг і лёг дома.

Калі выхадцы зь вёскі лягаюць у вёсцы (а гэта і дзеці іх могуць быць, і ўнукі, ды нават проста дачнікі пры гэтай вёсцы), лічыцца, што сваякам будзе цяжка даглядаць магілу. Але праблема ня ў гэтым. Для чаго патрэбны той догляд? Каб выказаць пашану да продка, засьведчыць памяць. Але выказваньне пашаны кілямэтрамі не вымяраецца. Ты можаш ехаць за трыста км — ня проста на магілу сваяка, а туды, дзе ён жыў, адкуль ён родам, дзе ягоныя (і твае) карані. Ну не для таго ж мы прыходзім на Радуніцу на кладкі, каб толькі павырываць бадылякі.

Тут жа наадварот — паездка да сваяка ці да народнага паэта — да аднадумцаў — становіцца падзеяй ужо твайго жыцьця. Ты сто разоў паўтарыш дзеціям, наколькі гэта важна. Глядзіш, і да цябе некалі завітаюць у адведкі.

Сяргей Дубавец, радыё «Свабода» (зь пязначнымі скаротамі)

Фотарэпартаж Юліі
Дарашкевіч.

Кадафі. І Сямашка

Менск наведаў лідэр Лібійскай Джамахірыі Муамар Кадафі. Адбылася сустрэча з А. Лукашэнкам, падпісаньне шэрагу міждзяржаўных пагадненьняў і абмен карысным досьведам. Яшчэ 10 гадоў таму Кадафі называлі «Галоўным тэарыстам сьвету», супраць Лібіі былі ўведзеныя міжнародныя санкцыі. Але ў 2000-я лібійскі кіраўнік спыніў канфрантацыю з заходнім сьветам, выплаціў зь дзяржбюджэту мільярдныя адшкадаваньні ахвярам арганізаваных ягонымі агентамі тэрактаў. У 2003 г. ён аб'явіў курс на «народны капіталізм». А ў 2004-м ЗША часткова адмяніла санкцыі супраць Лібіі. Як і ва ўсе замежныя паездкі, у Менск Кадафі прыбыў разам з сваім шатром. Шацёр лібійскі кіраўнік паставіў побач зь дзяржаўнай рэзыдэнцыяй «Заслаўе».

У часе ўскладаньня вяноў да помніка Перамогі Муамара Кадафі здымала фотакарэспандэнтка «НН». Яго суправаджаў віцэ-прэм'ер беларускага ўраду Ўладзімер Сямашка.

Кадафі апранаецца то як рымскі сэнатар, то як качэўнік-вярблюднік, то як кліент самых weird stylists. А нашага Сямашку блогеры ў інтэрнэце паднялі на сьмех: ён быў апрануты ў адзеньне далёка не свайго памеру.

Кадафі тонка прадумвае свае дзівацтвы: ягоная ахова складаецца з жанчынаў, а не мужчынаў. Ён хітра разумее, што ў ісламскай краіне жанчыны ня маюць спакусы забіць кіраўніка, бо ня маюць шанцаў заняць ягонае месца.

Вяртаньне ў «Восень патрыярха»

Старонкі, на якіх распавядаецца пра маленькага сына патрыярха, не адзіныя, якія выклікаюць асацыяцыі з тым, што вакол нас. Піша Валянцін Тарас.

Раман Нобэлеўскага ляўрэата, каломбійскага пісьменьніка Габрыэля Гарсія Маркеса «Восень патрыярха» ўпершыню быў апублікаваны ў 1975 годзе ў Гішпаніі і адразу заваяваў сусветную славу. У 1977-м расейскі пераклад рамана, зроблены Карласам Шэрманам і мною, надрукаваў часопіс «Нёман». (Пра Карласа Шэрмана, пра нашу сумесную працу над гэтым перакладам я распавёў у сваёй кнізе «На высьпе ўспамінаў» у разьдзеле «Мой дарагі генэрал».) У 1978-м раман у нашым перакладзе выйшаў у маскоўскім выдавецтве «Художественная литература» і з таго часу неаднаразова перавыдаваўся рознымі расейскімі выдавецтвамі. Агулам было шэсьць перавыданьняў, апошняе, дарэчы, сёлета, пад крыфам маскоўскага выдавецтва «Профиздат». Гэта — законны перавыданьні, зь ведама і дазволу перакладчыкаў (у апошнім выпадку дазвол даў я адзін, ад свайго імя і ад імя нябожчыка Карласа), а колькі было незаконных, пірацкіх, — невядома. Нам з Карласам выпадкова трапіла ў рукі толькі адно пірацкае перавыданьне, якое выйшла ў Кастраме (Расея). Яшчэ адно, таксама выпадкова, я ўбачыў зусім нядаўна, хоць кніга выйшла ў Санкт-Пецярбурзе ў 1998 г. Ды Бог зь імі, зь піратамі! Калі б я і знайшоў іх усіх, то ня стаў бы зь імі судзіцца за аўтарскія правы. Тут важна іншае: «пірацкія захопы» рамана — сьведчаньне яго вострай актуальнасьці, на паліцах кніжных крамаў ён не залежваецца — выдавец-пірат можа на ім хутка і няблага зарабіць.

Нагадаю, пра што раман, што ў яго «фокусе».

Праблема ўлады, адзінота ўлады, трагедыя ўлады — вось галоўная тэма «Восені патрыярха». Стварыўшы гранічна абагулены вобраз дыктатара, Гарсія Маркес зрабіўся найлепшым біёграфам «патрыярхаў» усіх часоў і народаў. У тым ліку, вядома, і сёньняшніх. Але гэты гранічна абагулены вобраз нават у мінімальнай ступені не абстракцыя — гэта жывы чалавек з сваімі цяжкімі

душэўнымі пакутамі, зь бязьмежным каханьнем да жанчыны, якую паслаў яму сам лёс, з глыбокай любоўю да сваёй старой маці; гэта бацька, які горача любіць свайго маленькага сына, літаральна дрыжыць над ім, бо сам рос бязьбацькавічам, байструком, народжаным у брудзе і нэндзе забытага Богам мястэчка ў глухой правінцыі. Ды бяда ў тым, што ён — дыктатар, апантаны прагай неабмежаванай улады над сваім народам, над сваёй краінай, над усім у ёй існым. За доўгія, бясконцыя гады сваёй дыктатуры ён ператварыўся ў пачварнага монстра ўлады: «...песьцячы ў сваёй душы дэмана ўладальства, аддаўшы гэтаму дэману ўсё, ён зрабіўся добраахвотнай ахвярай і ўсё жыцьцё гарэў на павольным агні жудаснага ахвярніка; ён выкарміў сябе падманам і злчынствамі, узрос на жорсткасьці і вераломстве... дзеля таго, каб да самага канца сьвету ўтрымаць у намёртва сьціснутым кулаку свой шклянны шарык, сымбаль улады, не разумеючы, што прага ўлады спараджае яшчэ больш няўтольную прагу ўлады, не разумеючы, што нассыціся ўладай немагчыма ня толькі да канца нашага сьвету, але і да канца ўсяго Сусьвету!..» І што ў выніку? Дэградацыя ягонай краіны, паралізаванае страхам перад бязьлітасным «бацькам нацыі» грамадства, зруйнаванае асабістае жыцьцё самога «патрыярха» — жаклівая сьмерць ягонай каханкі і іхнага сына. Іх разарвала зграя сабак, спецыяльна падрыхтаваных для зьдзяйсьнення гэтай «акцыі» ворагамі дыктатара, такімі ж брутальнымі і жорсткімі людзьмі, як ён сам...

У свой час мы з Карласам прапанавалі выдавецтву «Мастацкая літаратура» выдаць «Восень патрыярха» ў перакладзе на беларускую мову: калі будзе на гэта згода, мы зробім беларускі пераклад на базе свайго расейскага перакладу, які аўтарытэтнымі літаратуразнаўцамі-гішпаністамі прызнаны кананічным, гранічна адэкватным арыгіналу. Вядома, яшчэ раз вернемся да арыгінальнага тэксту, нешта ўдакладнім, нешта ўдасканалім. Аднак выдавецтва нашу прапанову адхіліла. За даўняй гадой ня памятаю, зь якіх матываў. З таго часу прайшлі тры з гакамі дзесяцігодзьдзі, а я ўсё не забываю пра наш з Карласам намер «збеларусіць» Маркесава «Восень», і, бывае, сам сабе чытаю ўголас асобныя старонкі, прыслухоўваюся,

БЕЛТА

перакладаючы ў галаве, як яны гучаць па-беларуску. А то і за пяро бяруся. Да чаго падштурхоўваюць многія «карцінкі» нашай рэчаіснасьці, якія ўспрымаюцца як ілюстрацыя эпізодаў рамана. Да прыкладу, адна з «карцінак», якую ў кастрычніку паказала беларуская тэлевізія ў жывой трансляцыі чарговых вясных манэўраў беларускага войска, адразу нагадала мне апавед Маркеса пра сына галоўнага героя «Восені патрыярха»: «Гэта быў кволя, маленечкі хлопчык... які быў узведзены ў чын генэрала дывізіі з наданьнем яму ўсіх адпаведных паўнамоцтваў у той самы момант, калі бацька... перарэзаў пупавіну нованароджанага немаўляткі сваёй шабляй і прызнаў дзіця

Аднолькавая прырода ўладальства, аднолькавы жарысці «патрыярхаў» самых розных краін.

сваім адзіным і законным сынам: «Сьвяты айцец, ахрысьціце яго!» Тая беспрэцэдэнтная падзея зьявілася прэлюдыяй новай эпохі, азнамянала сабою пачатак жаклівых часоў. Яны запомніліся кардонамі, якія перагароджвалі вуліцы яшчэ да сьвітаньня, потым жаўнеры прымушалі людзей наглуха зачыняць вокны і балканы... каб ніхто ня мог убачыць, як паяўляецца і імкліва праносіцца бліскучы браніраваны лімузін з залатымі ручкамі на дзверцах; а тыя, хто наважваўся падглядваць, схаваўшыся насуперак забароне на гарышчы свайго дому, бачылі, што гэта ўрадавы лімузін, асабісты лімузін прэзыдэнта, і, здзіўляючыся, бачылі ў гэтым лімузіне... каханку прэзыдэнта Лэтысію Насарэна, у саламяным капелюшы, упрыгожаным кветкамі з фэтру, з цэлай нізкай чарнабурак на шыі — дарма што

лета! Мы бачылі, як яна вылазіла зь лімузіну каля брамы рынку — кожную сераду, раніцай — і ў суправаджэньні эскорту жаўнераў накіроўвалася на рынак, трымаючы за руку малюпусенькага генэрала дывізіі; яму было ў той час тры гады... ён выглядаў дзяўчынкай, апранутай у вышываны золатам парадны вясны мундзір; мундзір сядзеў на ім што ўліты, нібы ён у ім і нарадзіўся — у гэтым мундзіры, у гэтай уніформе, якую ён стаў насіць яшчэ да таго, як у яго прарэзаліся зубы, з той пары, калі Летысія стала прывозіць яго ў калясы на афіцыйныя цырымоніі, дзе ён прадстаўляў свайго бацьку, з той пары, калі ён, седзячы на руках у маці, стаў праводзіць агляды свайго войска; гэтая ўніформа была на ім, калі маці падымала яго над галавою ў тлуме стадыёну, дзе пасяля гандбольнага матчу публіка ўчыняла авацыю ў гонар дывізіённага генэрала-немаўляткі; у гэтай уніформе ён ссаў матчыну цыцку ў адкрытым аўтамабілі падчас параду ў дзень нацыянальнага сьвята... На дэляматычных прыёмах ён стаў прысутнічаць з таго часу, калі навучыўся абыходзіцца без дапамогі дарослых; на прыёмы ён прыходзіў ня толькі ў мундзіры, але і пры баявых мэдалях, якія сам выбіраў на свой густ у бацькавай шкатулцы з рэгаліямі... Перад сном хлопчыкам займаўся бацька, распавядаючы яму, якая бывае зброя, калі і дзе тою ці іншай зброяй карыстаюцца... Што да ўрокаў палітычнай мудрасьці, то бацька кожнага разу паўтараў хлопчыку адно і тое ж: «Ніколі не аддавай загаду, калі ня ўпэўнены, што ён будзе выкананы!»... Напэўна, хлопчык, пражывіў ён столькі ж гадоў, колькі пражыў бацька, помніў бы гэту параду да самай сьмерці, таму што ўпершыню пачуў яе ў сасьцігадовым узросьце, у той самы дзень, калі пад кіраўніцтвам бацькі стрэліў з цяжкай гаўбіцы, і бацькаў наказ зьвязаўся ў ягонай памяці з страшэнным грукатам; мы ж убачылі ў тым стрэле цяжкай гарматы чыньнік жудаснага катаклізму, таму што адразу пасяля таго стрэлу ўзьнялася жаклівая навалніца — без дажджу, але з маланкамі і

громам; грукатала так, нібы абудзіліся вулканы... задзьмуў пачварны вецер; ён навыварат перакуліў мора!..» І усчаўся нечуваны патоп, што ўспрымаеш як адно з грозных прадвесьцяў канца дыктатарскага рэжыму патрыярха, які здаецца вечным.

Старонкі, на якіх распавядаецца пра маленькага сына патрыярха, не адзіныя, якія выклікаюць простыя асацыяцыі з тым, што вакол нас. Такія асацыяцыі выклікае ўвесь тэкст рамана, хоць, здавалася б, што можа быць агульнага ў нас з рэаліямі экзатычнай лацінаамерыканскай краіны? Зусім іншая культура, побыт, мэнталітэт народу, зусім іншая гісторыя. Але мэханізм аднаасобнай улады, які паказвае Маркес, пры ўсіх дыктатарскіх і аўтарытарных рэжымах аднолькавы. Аднолькавая прырода ўладальства, аднолькавы жарысці «патрыярхаў» самых розных краін. Вядома, нельга ставіць знак роўнасьці паміж рэаліямі «Восені патрыярха» і нашай рэчаіснасьцю. Перадусім таму, што раман Маркеса — мастацкі вымысел, у многім фантазмагарычны. Гэта міф XX стагодзьдзя. Міф, у якога ёсьць аўтар. Ды ўсё ж гэта і сама рэальнасьць. І, чытаючы раман, здзіўляецца, а часам жахаецца, калі яго старонкі падаюцца сьпісанымі з навакольнага жыцьця, карцінкамі тэлевізіі ў жывым эфіры...

Не магу не вярнуцца да нашага з Карласам Шэрманам намеру зрабіць беларускі пераклад рамана. На жаль, намеру гэтаму ня збыцца. Карласа няма, а мне такая задача ўжо не па сілах. Чыста фізычна. Бо старэча... Ды спадзяюся, што знойдзецца зь цягам часу малады, зь дзёрзкім пяром беларускі перакладчык. І, прачытаўшы наш з Карласам расейскі пераклад, адкладзе яго ў бок і зьвернецца да арыгіналу, каб перастварыць па-беларуску гэты вялікі твор нанова. Думаю, што так некалі і здарыцца. Ужо ў тых часы, калі «Восень патрыярха» ня будзе выклікаць у чытача ніякіх алузіяў, ніякіх асацыяцыяў з нашым рэальным жыцьцём, а прыносіць адно асалоду сваёй мастацкай дасканаласьцю. Радаваць магутным словам велізарнага таленту.

Канцэрт для мэталістаў і бабуляў

У гэтую суботу аматары парокіцца-энд-пароліцца мусілі адказаць на такое пытаньне: «Што ты любіш больш: Бабруйск або Менск?»
Піша **Павал Касцюкевіч**.

Трэба было выбраць, ці то схадзіць на канцэрт «легендарнага мэтал-гурта» Rage зь менчуком Віктарам Смольскім на чале або пачыць «легендарны гурт расейскага року «Бі-2», дзе танчы правяць бабруйцы Шура і Лёва. Я лоблю абодва гэтыя гарады, але ўлічваючы, што бідвочнікі — частыя госьці, выпраўся на Rage...

Сьцяпанаўна, чаду!

Канцэрт Rage з сымфанічным аркестрам быў самы хатні, які толькі можна ўявіць: спаміж патлатых мэталістаў пракідваліся нават менскія бабулькі, пачуваючыся на канцэрце мэталічнага гурта досыць нязмушана. У дадатак, мяркуючы па іх колькасці, можна было зрабіць выснову, што сярод беларускіх пэнсіянэраў нямецкія мэталогі карыстаюцца палёным посьпехам. Нібыта пацьвярджаючы гэтыя здагадкі бабулькі прышпэсцілі далей: на грывотных прышпэвах імгэтна махалі рукамі і міла танчылі ў праходах. Задуменна хітаючы ў такт сівавалосымі галовамі, кідалі: «Не, на гамбурскім канцэрце ў Віці быў іншы рэпэртуар». Цяпер ужо я быў цалкам перакананы, што на правах груп-гёрлз бабулькі езьдзяць з гуртом на сусьветнае турне. Але сапраўдная прычына іхнага прыходу высветлілася досыць хутка, калі на сцэну падняўся сымфанічны аркестар, які меўся суправаджаць рок-гурт. Пачаўшы адной рукой імгэтна трэсьці мяне за плячо, а другой — ляпаць па ім, адна з фэ-

нак-пэнсіянэрак надрыўна, не раўнуючы юначка пасьцідзясьтых, убачыўшы Пола Макартні, завершчала: «О, а гэта Леначка, бачыце-бачыце, у трэцім радзе, альт-скрыпка, гэта наша Леначка!». Рэч у тым, што ў сымфанічным аркестры «Маладая Беларусь» граюць зьольшага маладыя таленты, вучні менскай кансэрваторыі, і, карыстаючыся нагодай, бабулі прыходзяць паслухаць сваіх унукаў. І... хоцькі-няхоцькі сочаць за творчымі ўзлётамі мэталістаў.

Сымфонія для аркестра і сына

Але гваздом праграмы быў безумоўна гітарыст Віктар Смольскі (**на фота**). Ён даваў фаеру: крыважэрныя рыфы чартаваліся з замарачаль-

нымі запіламі.

У дадатак слухачы мелі асалоду ўпершыню чуць сымфонію для электрагітары з аркестрам, укладзеную бацькам, Дзьмітрыем Браніслававічам Смольскім — хрэстаматычным кампазытарам-сымфаністам, аўтарам опэры «Францыск Скарына» і араторыі «Паэт». Дарэчы, у канцэрце хоць і гучалі зьольшага рыфы і солы Смольскага-малодшага, але ўсе сымфанічныя ўстаўкі — Смольскага-старэйшага.

Хоць Rage сьцьвярджаюць, што яны першыя спалучылі клясычную музыку зь цяжкой — гэта не зусім так. Мэталічная музыка ніколі не хавала сваіх клясычных каранёў. Патрыярхі хард-року Deep Purple ужо ў далёкім 1969 годзе разам зь Лёнданскім сымфанічным аркестрам

сыгралі «Канцэрт для гурту з аркестрам». Праўда, пасля іхнага выступу ў дыктоўным «Альбэрт-Хале» пастанавілі, што ніякіх рок-музыкаў туды больш ня пусьцяць. У 1980-я клясычную традыцыю цяжкавікоў перахапіў гітарыст хуткастрэл, швэд Інгві Малмстын. Ён ужо не выкарыстоўваў клясычных інструмэнтаў, а проста перакладаў для электрагітары творы Баха і Бэтховэна. У пачатку 1990-х расец Віктар Зінчук, выконваючы ў цяжкай манеры ўсе гіты клясычнай музыкі: ад «Паравінаў году» Вівальдзі да «Разьвітання з Радзімай» Агінскага, зрабіў на «наклясыць» кар'еру. У 1990-я быў рух і ў адваротным кірунку, калі камэрны квартэт «Апакаліптыка» перакладаў для вялянчэляў і скрыпак баевікі «Мэталікі» і «Сэпультуры».

Дый сама «Мэталіка» некалі іграла гэлыя канцэрты з сымфанічным аркестрам.

Смольскі — запатрабаваны ў сьвеце гітарыст-віртуоз і няўрымслывы шукальнік сваёй манеры ігры. Кар'еру пачынаў дома, але на студыі «Песьняроў» дый у «Мроі» для ягонных мэталічных рыфаў было зацэсна, і ў 1988 ён заснаваў хард-гурт «Інспэктар», які пасьпяхова гастралюваў па Нямеччыне і ў 1993 запсаў дэбютны альбом Russian Prayer. Потым Віктар увогуле зьехаў у Нямеччыну, дзе, паводле ўласных словаў, памяняў гуртоў пятнаццаць, перш чым далучыўся да Rage. А дакладней, сам узяў пад свае тугі крыдлы гурт, які да сёньня трымаецца дзякуючы музычнаму таленту Віктара. І, відаць, нездарма па-рокерску непрыступны твар саліста Rage Пітэра Вагнэра нечакана расквэціўся ўсьмешкай, калі ён прадстаўляў беларуса, і пачулася папанотнае «містэр», «містэр Віктар Смольскі». У 2004 г. Смольскі часова перайшоў да гурта Кіпелава, былога саліста расейскай хэвімэталічнай «Арыі». Віктар правёў з Кіпелавым некалькі сотняў канцэртаў.

Дзякуй Віктару — у сваіх матляннях з Захаду на ўсход і назад, ён не забывае нас і хоць гады ў рады, але задае тут усім мэталічнага перцу з імберцам. Увогуле кажучы, гэтымі днямі нас чакае добрае такое нямецкае супрацьстаяньне, бо ў Менск едзе яшчэ адзін гурт — усё няк неўміручы Scorpions. Выдае на тое, што на тле посьпехаў сваіх калегаў з Rage, «Скарпы» будуць штомоцы даводзіць сёмага лістапада ў Менску, што яны пакуль не стачылі свае жалы і здольныя зрабіць вялікую кастрычніцкую рэвалюцыю ў асобна ўзятым Палацы Спорту. Дамачкі, трапячыце!

Вяртаньне «Зарціпо»

Пачынальнікі экспэрымэнтальнага року ў Беларусі вяртаюцца на сцэну. Зь лідэрам гурта «Зарціпо» Андрэем Івановым гутарыць **Сяргей Будкін**.

Гурт «Зарціпо» бярэ выгокі ў пачатку 1980-х. У 1982 г. гурт пад назвай «Блізныяты» на чале з Андрэем Івановым даў свой першы сольны канцэрт, а ў 1983-м зрабілі першы запіс (на студыі Белдзяржрадыё!). Музыкі гралі цяжкі рок, а як вырашылі зьмяніць стылістыку — на постпанк, — то і зьмянілі назву на «Зарціпо». Здарылася гэта ў 1988 г. Тады яны гралі на буйных савецкіх ды замежных фестывалях, нават запісалі альбом для выданьня на фірме «Мэлёдыя», але неўпрыкмет неж зьнікіі з далягляду. Сёлета, празь вялікі перапынак, «Зарціпо» выступіць у межах фэсту «Грыфаманія».

«Наша Ніва»: Андрэю, што здарылася з «Зарціпо» за апошнія гады?

Андрэй Іванов: На пачатку 1996 г. у «Зарціпо» я застаўся адзін, бо творчы вынік апошняга складу Ляшкэвіч—Зайцаў—Башкоў—Іванов быў вельмі высокі, і я ня бачыў сэнсу збіраць новы, а паспрабаваў зрабіць «віртуальны гурт». Да 2002 г. працаваў над матэрыялам ды гэрыядычна выступаў як у Менску, так і ў Бэрліне. А потым спыніў дзейнасьць у Беларусі, занурыўся ў «цпынь унутранага творчага руху». Адно толькі сыстэматычна выяжджаў у Бэрлін з клубнымі канцэртамі для «спробы п'яра» ды за

творчай адваротнай сувязьцю. Але я ня думаю, што цяпер мне трэба ехаць у Нямеччыну і знаходзіцца там доўгі час. Спрабую пачаць актыўную канцэртную дзейнасьць у Менску.

«НН»: Дык калі ўбачым выступ «Зарціпо»?

АІ: Буду граць сэт у межах фэстывалу «Грыфаманія», што пройдзе ў ДК МТЗ 22—23 лістапада. Сыграю там дзьве кампазыцыі з сваёй дзьвюхгадзіннай канцэртнай праграмы, якія адабраў сам дырэктар «Грыфаманіі» Юры Рапэўнікаў. З гэтай самай праграмай і збіраюся даць канцэрт у Менску.

«НН»: А на тых часах бурнай актыўнасьці ў 1980—90-х не сумуеце?

АІ: Не, шкадую толькі, што запіс «Зарціпо» на фірме «Мэлёдыя» ў 1991 г. так і ня быў выданы. Хоць быў зборнік на той жа «Мэлёдыі» з «Зарціпо» на годраней, які зрабіў сваю справу.

«НН»: Ці сочыце за тым, што адбываецца на беларускай альтэрнатыўнай сцэне?

АІ: Толькі з гэтай восні пачаў сачыць за беларускай альтэрнатывай. Магу сказаць, што яна ўся круціцца вакол хардкору і «панк-ролу», а мастацкі змест імкнецца да вобразу «блззнаватага прарока». Але, на мой погляд, гэта нармальна аб'ектыўная зьява для нашых мясьцінаў. У нас няма музычнага «чыстага мастацтва».

Гурт «Зарціпо» ў канцы 1980-х. Не паверыце: першы зьлева ў другім шэрагу — Алесь Камоцкі.

А Ф І Ш А

Грыфаманія-2008

Х Міжнародны фэстываль гітарыстаў пройдзе 22—23 лістапада ў менскім ДК МТЗ (Даўгабродзкая, 24). Выступаюць: Юры Міхайлаў & Madera Hard Blues, Уладзімер Любінскі & B-Sendero, Андрэй Вайцяхоўскі, Юлія Лонская, Андрэй Казлоўскі & V.S.O.P, Андрэй Іванов & Zartipo, Юры Несьцярэнка & White Night Blues. Спецыяльныя госьці: Аляксандар Любчанка (Днепрапятроўск) і майстар двухручнага тэпінгу Віталь Макукін (Сімферопаль). Квіткі: 15 000—25 000. Даведкі: (017) 230-20-32.

Мядзьеведніцтва

У Індыі — рабочыя сланы, а ў нас — рабочыя мядзьеведзі. Пра забыты брэнд нашага краю піша Алесь Белы.

Мядзьеведзь сучаснымі сусветнымі мэдыямі быццам назаўжды «аддадзены на водкуп» Расеі як неаспрэчны сымбаль яе непрадказальнага нораву. І маскоўскую Алімпіяду '80 зь яе «ласкавым Мішам» Захад бай-

катаваў, і Ельцына з Пуціным часта малявалі ў карыкатурным абліччы мядзьеведзя, ну а ўжо Мядзьеведзева дык проста грэх не параўноўваць, шторадок, з брунатным лясным уладаром.

Што ж, вобраз традыцыйны, і небеспадстаўны. Шкада толькі, што расейскі мядзьеведзь захінае ад нас сваіх. Праўда, што і засталася ў сучаснай Беларусі тых мядзьеведзяў добра калі сотня, а ў масвай сьвядомасьці дык нейкі адмысловы мясцовы, беларускі або і літоўскі, мядзьеведзь адсутнічае зусім. А некалі ж наш Мядзьеведзь, як сымбаль, пасьпяхова канкураваў з расейскім. Бо мала дзе так ведалі і любілі мядзьеведзяў, як у даўняй Літве. Вялікаму князю Жыгі-

монту Кейстутавічу ў 1440 г. гэтая любоў каштавала жыцьця. Ведаючы пра ягоны давер да свойскай мядзьеведзіцы, якая звычайна шкэрблася кіпцюрамі ў дзьверы, просячы ўпусьціць, змоўшчыкі-забойцы ў Троках падманулі пільнасьць вялікага князя: Аляксандар Чартарыйскі моўчкі падступна паскробяў ў дзьверы, і Жыгімонт даверліва адчыніў...

Але, канечне, пры слове «мядзьеведзь» у памяці ўзьнікае найперш вобраз «Смургонскай акадэміі». Пад патранажам Ра-

РАМАН АБРАМЧУК

Беларускім мядзьеведнікам прысьвячаецца

Усім! Усім Усім!
Шлезьвіг і Зальцбург, і далёкі Рым!
І мяшчане славу тага Бэрліна!
Ідуць зь лясоў дрымучых літвіны
Вас пацяшаць, штукамі забяўляць,
Дзівосы з далёкага Княства паказваць.

Мядзьеведзь бурны па вуліцах брукаваных няўклюдна ступае,
На раскошу Ганзы ляніва сабе пазірае,
На іхных паноў і халопаў,
Страсбур і Брэмэн, золата гандляроў Эўропы.

На плошчы, сярод кірмашнага люду,
Увечары зараўлі беларускія дуды.

Зьдзіўляліся тамтэйшыя людзі,
Сталыя і малыя: «Што ж далей будзе?»
На мядзьеведзя вучонага раты разявалі,
У далоні пляскалі, працягу чакалі,
Па-свойму сабе нешта шпрэхалі:

«Дзіўныя гэтыя нетутэйшыя людзі:
З жывёлінай дзікай да нас прыблукалі,
Танцы такія нам граюць,
Што шчэ не чуваць было
Пад нашымі стрэхамі».

Вечар удалы, зноў перамога,
Скамарошая слава, талераў многа,
Адпачыць бы літвіннікам.

У першыя хвіліны сну,
Пасьля келіхаў трох віна,
Думалася пад ратушныя ўдары гадзінніка:

«...Заўтра зноў шлях
Па буйных гарадах...
Народ пацяшаць выкрунтасамі...

І ўсё ў іх падобна да нас...
І дуды равуць,
І карагод гэтаксама вядуць,
І да смаку былі іх каўбасы нам...

Але дзе ў нас драўлянае — каменне ў іх,
І балбочуць груба на наскі слых,
Эх, заснуць бы хутчэй!...» — і паддаўся снам...

Прайшлі заходнімі дарогамі многімі,
Назаўжды запамнілі гэтыя ногі іх,
Горад за горадам, места за местам,
Туды, дзе больш выгадна прапазыцыя.

На кірмашах, каля ратушаў, пад гербамі,
Пад золатам праўленьмі дамамі,
Пад раскошнымі камяніцамі

Дудар не адпачываў, вадар ня спаў,
Мядзьеведзь соты раз сьмяхоцьце крыўляў,
Крыўляў, крыўляў, перакрыўліваў.

Паходні палалі, бубнаў не шкадавалі,
Агмень у натоўпе мядзьеведнікі раскладалі
З жартаў і танцаў,
Пачуцьцяў ніхто ня стрымліваў.

Нямецкія назвы бессэнсоўна мільгалі,
Палацы раскошай вока стамлялі,
Вочы дарогу дамоў выглядалі...

Брук і ліхтары, захад, кірмашы —
Адпусьцілі літвінікаў.

Кіруюць на ўсход,
Палякі — гасьцінны народ.
Ідуць літвінкі,
Падсумоўваюць вынікі.

Радасьці посьпехаў не адняць,
Героямі сябе мяняць,
Землякоў сваіх першых вітаюць.

Але думка ня хоча адна адпусьціць:
«Ці ў Княстве дадуць нам вольна зайграць,
Скамарошыя грошыкі зарабляць?
Што магистраты нашыя да нас маюць?

Князь не забыўся на іх,
Загад па мястэчках чытаюць успых:

«...Разам з усімі бадзягамі...
Кожны хай восем грош дае...
Той, хто бяз справы ў нас пэўнае...»

Вось так... Хто бяз справы ў нас пэўнае...
Справы ім падавай... Якой?
Залатарнай, кавальскай, піўной!

Абы грошай паболей сабраць!
Да шэлага ўсё абабраць!
Чужынцы золата сыпалі, а рабуюць — крэўня!

«Кінуць!» — падступіла крыўднае пачуцьцё.
«Але касалапы, хаўрусьнікі і дарога —
Вось яно і жыцьцё.
Куды ўжо бяз гэнага?

Як былі, так і будзем — мядзьеведнікі.
Вільня, Крэва ды Меднікі,
Кірмашы Слоніму і Гародні, —
Шляхоў хопіць на ўсё лета Гасподне».

Па роднай Літве бадзяюцца,
Людзей весяліць не стамляюцца,
А грошы — адныя грашы.

Ды памяць трымае ўспамін стары:
Каванья ліхтары,

Шырокія капелюшы...

Натоўпы люду стракатага,
Халопы й пань далікатных...
І дуда, як у нас, раве,
І вадар карагод вядзе,
Але ёсьць штось такое ў тым народзе...»

Скончаны сказ пра літвінікаў.
Годзе!

У загадзе Вялікага князя Жыгімонта Аўгуста за 1566 г. аб агульным падатку пазначана: «зь людзей валачашчых, каторыя бяз службы мяшкаюць, і тэж зь мядзьеведнікаў, дуднікаў, скрыпкаў, і з каждага гудка і іншых, у местах мяшкаючых, хто службы пэўнае ня маець, з галавы самога і белых галоў і дзяцей па асьмі грашэй». Іншыя рамесьнікі плацілі падатак велічынёй 2—4 грашы.

У сераду Менск зазнаў надзвычайны наплыў жыхароў Расеі — заўзятараў «Зеніту».

КАЛІ Б...

...супрацоўнікі МУС сапраўды змагаліся з пагрозай аранжавай рэвалюцыі.

— Таварыш Навумаў! Затрыманы падзроны іншаземец, які хацеў разбіць намёт на плошчы. Імя ў яго нейкая грузінскае — Кадафі...

МАЛЮНАК ІТЭКСТ ДЭПТА МІШКІНА

З доўгімі насамі — харошыя і сьвятыя людзі

Тацяна Барысік. Запісы.

Дзьве замужнія жанчыны аблайваюць незамужнюю каліяжанку па працы.
— Гэтая Галя жывыні яна ня знаець! Ёй бы мужыка і двух сыноў-алькаголікаў.
— Хапіла б і мужыка.
— Не, алькаголік далжон быць абязцельна!

— Няма сёлета ягад у лесе. Няма, што ты зробіш... — жаліцца адна суседка другой, цягнучы зь лесу вядро чарніцаў.

— Вера, чаго гэты ты ката свайго задушыла ды на драбіны падвесіла?
— А вось дакажу, што ня ён у суседзяў курант крадзе.

— У вашай дзярэўні ва ўсіх насы доўгія.
— З доўгімі насамі — гэты ўсе харошыя і сьвятыя людзі.
— Скуль ты гэты ўзяла?
— А ты на абразы паглядзі. Ці бачыў ты, каб у каторага сьвятога нос бульбінаю быў?

ПРЫВАТНЫЯ АБВЕСТКІ

ТЭРМІНОВА ПАТРЭБНАЯ ДАПАМОГА
Малады беларускамоўны пастар царквы «Боскі дар» Юрась Сьмірноў знаходзіцца ў коме ў сталічным шпіталі № 5 з суботы 25.10.2008. Прызначанае лячэньне не дапамагае. Вельмі патрэбная малітоўная і матэрыяльная дапамога, бо можа спатрэбіцца транспартацыя хворага за мяжу. Кантакты тэлефон: (029) 563-60-59

БЕЛАРУСКАЕ ВЯСЕЛ'ЛЁ
Прагледзены беларускае вяселье з элэгантанай традыцыйнага абраду, народнымі танцамі і дудой. Т.: (029) 704-00-18

ДОМ
Прадам дом у в. Руднікі Карэліцкага раёну. За 10 км — возера

Сьвяцязь. Кошт 3000 у.а. Т.: (029) 583-37-40

ВЫЯЎЛЕНЧАЕ МАСТАЦТВА
Урокі выяўленчага мастацтва. Рытм і дапамогу ў ма-стацкую вучэльню, каледж. Т.: 306-33-17, (029) 551-32-36

СЯБРОЎСКІЯ ПАДАРОЖЖЫ
Запрашаем у падарожжа 23 лістапада (нядзеля) па маршруце: Менск — Беніца — Крэва — Баруны — Гальшаны — Вішнева — Дзясятнікі — Валожын — Менск. 28 лістапада — Ісьмежы: Львоў — Луцк — Уладзімер — Валынскі — Зінна. Т.: (029) 622-57-20, (029) 509-12-16, (029) 110-19-28; Zmkas1@tut.by

Ня ўсё ў жыцьці апошні раз

Каб штотыдзень атрымліваць газету, дасылайце адрасы і грошы за газету. Кошт на месяц — 12 тыс. рублёў.

1) Просім усіх ахвотных чытаць газету паведамляць у Рэдакцыю свае адрасы і тэлефоны. Гэта можна зрабіць праз: тэлефоны: (017) 284-73-29, (029) 260-78-32, (029) 618-54-84, e-mail: dastauka@nn.by, паштовы адрас: 220050, г. Менск, а/с 537.

2) Просім у блянку банкаўскага паведамленьня ці паштовага пераказу дакладна і разборліва пазначыць адрас, у тым ліку паштовы індекс і код паўдзёду.

Дзякуй

- Іне С. з Барысаўскага раёну.
- Стэфану Н. з Полацкага раёну.
- У.В. зь Ліды.
- А.К. з Магілёва.
- Анатолію К. з Любанскага раёну.
- Андрэю Г. з Полацкага раёну.
- Сяргею Ц. з Докшыцкага раёну.
- Ганьне Р. з Валожынскага раёну.
- Віктару Н. з Капільскага раёну.
- Міхаілу Б. з Полацку.
- Георгію Р., Сяргею Ц. з Баранавіцкага раёну.
- Грыгрыю К. з Мазырскага раёну.

ПАВЕДАМЛЕНЬНЕ

ПВУП "Суродзічы", УНП 190 786 828
МГД ААТ "Белінвестбанк", вул. Калектарная, 11, Менск, код 764

Рахунак атрымальніка: 3012 206 280 014 Асабовы рахунак: _____

(прозьвішча, імя, імя па бацьку, адрас)

Від аплаты	Дата	Сума
За газету "Наша Ніва"		

Касір _____ Агулам _____

ПВУП "Суродзічы", УНП 190 786 828
МГД ААТ "Белінвестбанк", вул. Калектарная, 11, Менск, код 764

Рахунак атрымальніка: 3012 206 280 014 Асабовы рахунак: _____

(прозьвішча, імя, імя па бацьку, адрас)

Від аплаты	Дата	Сума
За газету "Наша Ніва"		

Касір _____ М.П. _____ Агулам _____

КВІТАНЦЫЯ

Касір _____ М.П. _____ Агулам _____

«НН» СТО ГАДОЎ З ВАМІ

У Думе і каля Думы. Дэлегат Мерзлякоў (мужык Вяцкай г., трудавік) сказаў: рабочы народ чакае не Указу, а зямлі. Зямля павінна належаць да таго, хто на ёй працуе. А ў нас як раз навыварат: хто працуе, той ня мае зямлі, а хто мае зямлю, той каля яе не працуе. Нам кажуць сяліцца на хутары; але мы цяпер жывем вёскай, і вучылішча нам не даюць, а ці ж на кожны хутар дадуць па школе? Пан Кузаўкоў (правы мужык) пацяшае мужыкоў, а сам скупляе зямлю ад мужыкоў.

Дэлегат Кузаўкоў на гэты атказаў, што лепш купляць зямлю, а ня футру за 200 р., як купіў Мерзлякоў, каторы нават больш падобны да мясніка, як да хлебараба, бо пуза завёў.

«НН». №23 ад 20 лістапада 1908

Наша Ніва
незалежная газета

заснавана ў 1906, адноўлена ў 1991

галоўныя рэдактары «Нашай Нівы»:
З.Вольскі (1906), А.Уласаў (1906—1914), Янка Купала (1914—1915), А.Луцкевіч, У.Знамяроўскі (1920), С.Дубавец (1991—2000).

сакратарка рэдакцыі: Наста Бакшанская
шэф-рэдактар: Андрэй Дынько
галоўны рэдактар: Андрэй Скурко
мастацкі рэдактар: Сяргей Харэўскі
заснавальнік: Мясцовы фонд выдання газэты «Наша Ніва»
выдавец: Прыватнае прадпрыемства «Суродзічы»

АДРАС ДЛЯ ДОПІСАЎ:
220050, Менск, а/с 537
Тел/fax: (017) 284-73-29, 8-029-613-32-32, 8-029-707-73-29.
E-mail: nn@nn.by
On-line: www.nn.by

© НАША НИВА. Спасылка на «Нашу Ніву» абавязковая. 12 палос фарматам А2, 6 друк. арк. Друкарня РУП «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». Менск, пр. Ф.Скарыны, 79. Рэдакцыя не нясе адказнасць за зьмест рэкламных абвестак. Кошт свабодны. Пасведчаны аб рэгістрацыі прэсідэцкага выдання №581 ад 14 сакавіка 2007 г., выдадзенае Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь. Юрыдычны адрас: 220101, г. Менск, пр. Ракасоўскага, 102-71. Р/р 3012206280014 у МГД ААТ «Белінвестбанк», Менск, код 764.

Наклад 2239. Газета выдаецца 48 разоў на год.
Нумар падпісаны ў друк 23.00 5.11.2008.
Замова № 6155. Рэдакцыйны адрас: Ракасоўскага, 102-71.